

1

Sud EU

(Court of Justice of EU)

Pripremio: doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

2

- Jedna od institucija EU → nepolitička
- Osnovan već Pariškim ugovorom iz 1951.g. (Ugovor o EZUČ)
- Od 1968.g. djeluje zajednički sud za sve 3 zajednice
- Pojam "Sud EU" danas podrazumijeva sva 3 suda:
 1. (Europski) Sud
 2. Opći sud (ranije se nazivao Sud prvog stupnja)
 3. Službenički sud

3

- Zadaće (generalna nadležnost):
 1. Osigurati (jedinstvenu) primjenu prava EU
 2. Odlučivati u sporovima između DČ i EU
 3. Odlučivati u sporu između institucija EU

4

- Odlukom Vijeća ministara (Vijeće EU) osnovan je "Sud prvog stupnja", 1989.g. temeljem SEA (JEA)
- Na njega su prenošene nadležnosti u manje osjetljivim stvarima (temeljem odluke Vijeća EU)
- Uopće ne nosi naziv "european" već "Court of first instance", danas "General Court"
- Danas je on nadležan za sve iz nadležnosti ES osim:
 1. Prethodni postupak
 2. Postupak protiv DČ

5

- 2005.g. je osnovan "Službenički sud" koji rješava tzv. staff cases (sporove iz radnih odnosa)
- UEU ga ne spominje izričito ali kaže "Ukoliko se za to ukaže potreba, može se osnovati..."

6

Europski sud

- po jedan sudac iz svake države članice – 28 sudaca
- 9 (11) nezavisnih odvjetnika (Advocate general)
- Sud sudi u plenumu (Statut!) ili u sudskim vijećima (13, 5, 3 suca)
- Suce imenuju vlade država članica (Europsko vijeće) jednoglasno na 6 godina

7

Opći sud (General Court)

- *barem jedan sudac iz svake države članice – 28 danas*
- *nema nezavisnih odvjetnika (u konkretnom predmetu može se jednom od sudaca povjeriti zadaća nezavisnog odvjetnika)*
- *sud sudi u plenumu ili u sudskim vijećima*
- *suce imenuju vlade država članica jednoglasno na 6 godina*

8

Specijalizirani sudovi CST (Službenički sud)

- *7 sudaca*
- *odlučuje o sporovima službenika EU s institucijama*
- *moćna žalba čak u dva stupnja*
- *suce postavlja Vijeće jednoglasno na 6 godina*

9

Izbor sudaca

- Ugovor predviđa osnivanje **panela (odбора)** koji daje svoje mišljenje o podobnosti kandidata za suce odnosno N.O.
- Mandat sudaca ostaje nepromijenjen i iznosi **6 godina** uz **djelomično obnavljanje svake tri godine**.
- Članovi panela se imenuju iz reda: **bivših sudaca ES-a i/ili NO, članova nacionalnih vrhovnih sudova i dr. istaknutih pravnika**
- Jednog člana predlaže Europski parlament, ali nije jasno tko predlaže ostale!
- Odluku o imenovanju članova panela donosi Vijeće kvalificiranom odlukom na prijedlog predsjednika ES-a

- *"Suci i nezavisni odvjetnici se biraju među osobama čija **nezavisnost** nije upitna, a koje **posjeduju kvalifikacije** potrebne za imenovanje na najviše pravosudne dužnosti u svojim zemljama, ili su pravni savjetnici priznate stručnosti. Oni se imenuju općom suglasnošću vlada država članica ali tek nakon konzultacija sa **odborom (panelom)**".*

11

- Nije dakle usvojen prijedlog da se suci imenuju na mandat od 9 godina koji bi bio neobnovljiv!!!
- Svaka DČ samostalno predlaže kandidata (tj. listu s 3 kandidata)
- Izbor na nacionalnoj razini je prepušten DČ
- **Zašto svaka DČ treba imati po 1 suca?**
- 1. *Najbolje poznaju svoje pravo*
- 2. *Oni mogu pobliže upoznati druge suce sa sadržajem svoga prava*
- **Radni jezik suda = francuski**
- **Mandat je 6 godina**
- **Biraju se zajedničkom odlukom svih DČ**
- **Odvjetnici, suci, DO, profesori**
- **Žene? Diskriminacija?**

12

Općenito o Sudu EU

- kada je u prvom stupnju nadležan Opći sud, predviđena je i **moćnost žalbe** Sudu pravde EU-a.
- žalba se može odnositi **samo na pravna**, a ne i na činjenična pitanja
- prvostupanjska se nadležnost novoga suda od njegova osnutka 1989. stalno proširivala.
- postupak u prvom stupnju započinje pred Sudom EU samo u **prethodnom postupku** te u **postupcima protiv država članica**
- Ugovorom iz Nice i ti postupci u prvom stupnju mogu se povjeriti 1° Sudu (danas Opći sud)

13

- Sucima pomažu “Nezavisni odvjetnici” (Advocate general)
- “*Nepristrani stručnjaci koji sudu podnose svoj argumentirani stav...*”
- Teško je shvatiti presudu bez njihova mišljenja
- Postupak je fleksibilan
- Nema strogih procesnih pravila
- Pisani i/ili usmeni postupak
- Suci odlučuju “zatvoreno”
- Nema niti prevoditelja (bitno poznavati jezik)

14

- Odluke se prevode na sve jezike DČ
- Mogućnost pogreške
- “konzimirati” izvornik na francuskom
- Suci glasaju o prijedlogu odluke većinom glasova ali
- Prema van djeluju **JEDNOGLASNO** → razlozi uvjerljivosti
- Nema izdvojenih mišljenja
- Nerazumljivost presude?

15

Nadležnost?

1. Tužbe protiv države članice (infringement)
2. Prethodni postupak (preliminary ruling)
3. A) Tužbe za poništenje akta EU
3. B) Tužbe zbog propusta
4. Tužbe za naknadu štete
5. Postupak za mišljenje (MU)

16

1. Prethodni postupak

- Ovaj postupak **započinje tužbom nacionalnom sudu**
- Van Gend, Costa...
- Čl.234 UEZ

1. Tumačenje (interpretacija) prava EU
2. Ocjena valjanosti
3. Ocjena izravnog učinka

17

- ✓ pokreće nacionalni sud pred kojim se neko pitanje europskoga prava pojavi kao relevantno za odlučivanje u predmetu
- ✓ može se postavljati pitanje tumačenja i pitanje valjanosti prava EU
- ✓ mogu ga pokretati nacionalni sudovi nižih instanci
- ✓ moraju sudovi zadnje instance

18

2. Izravne tužbe

2.1. temeljem sporazuma stranaka (ugovorena nadležnost) – čl. 272 UFEU

- Ako je jedna od stranaka iz ugovora članica EU
- Unosi se arbitražna klauzula u ugovor
- Nadležna će biti Opći sud

2.2. zakonska/ugovorna nadležnost – čl. 273 UFEU

- 2.2.1 protiv DČ
- 2.2.2. protiv EU

Slide 13

K1 Hartley ih naziva pravobranitelji!
Korisnik; 5.3.2008.

19

2.2.1. Postupak protiv države članice zbog povrede Ugovora

- Na zahtjev: a) Komisije (čl. 258 UFEU)
b) države članice (čl. 259 UFEU)
- ES utvrđuje da neka država članica krši neku od obveza utemeljenih u pravu EU
- Prethodi mu neuspjeli administrativni postupak
- Ako država članica ne ispoštuje presudu, u ponovljenom postupku se može novčano kazniti

20

2.2.2. Izravne tužbe protiv EU

- 5 kategorija:
 1. Za poništenje akta Unije (čl. 263 i 264 UFEU)
 2. Zbog nedošenja akta-propusta (čl.265 UFEU)
 3. Neugovorna odgovornost-naknada štete (čl.268 UFEU)
 4. Žalbe protiv kazni (čl.273)
 5. Sporovi o radnim odnosima (čl.270)

21

a) Tužbe za poništenje akta EU

Podnose institucije EU

- Vijeće, Parlament, Komisija i u određenim slučajevima Europska središnja banka, države članice
- pravne i fizičke osobe iz država članica *ako mogu dokazati postojanje pravnog interesa* za traženje poništenja akta

➤ Europski sud ovlašten je poništiti akt koji donese institucija EU ako je **protupravan iz nekog od razloga predviđenih Ugovorom.**

22

b) Tužbe zbog propusta

- podnose isti kao u tužbi za poništenje
- zbog propusta neke od institucija EU da donese akt koji je temeljem neke postojeće pravne norme obvezna donijeti
- rijetkost

23

c) Tužbe za naknadu štete

aktivnu legitimaciju imaju

- **institucije, države članice** te **pravne i fizičke osobe**
- osnovni je zahtjev da im institucija EU *naknadi štetu koju je uzrokovala protupravnim (ne) djelovanjem*
- dodatno npr. putem prorogacije države članice mogu međusobnim dogovorom odrediti da rješavanje nekog međusobnog spora povjere Sudu

24

- U case *Francovich*, ES je 1992.g. razvio teoriju o odgovornosti države članice za štetu
- "Koncept zajednice" djeluje povratno i na samu EU
- **BITNO!** → postupak za izravno poništenje akta EU te postupak prethodne ocjene su sredstva kroz koja ES utječe na samu politiku EU

8.9.2017.

Erasmus+

PFO

PRAVNI FAKULTET OSIJEK

Tužbe protiv države članice EU-a

ČI. 19 UEU:

“Sud EU-a osigurava da se pri tumačenju i primjeni ovog ugovora poštuje pravo.”

□ 3 glavne nadležnosti Suda EU:

1. **Osigurati da države članice poštuju pravo EU (INFRINGEMENT PROCEDURES)**
2. **Paziti na zakonitost postupanja institucija EU (ANNULMENT ACTIONS)**
3. **Odlučivati o pitanjima tumačenja ili ocjene valjanosti prava EU-a (PRELIMINARY REFERENCES)**

- Omogućava Sudu EU-a da nadzire postupanje država članica sukladno pravu EU-a
- Ovo je jedini postupak koji omogućava **IZRAVAN nadzor** zakonodavstva DČ-a
- U svim drugim situacijama, nadzor vrše nacionalni sudovi
- Ovaj se postupak naziva '**infringement procedure**' or '**infraction procedure**'

Tko tuži koga i zašto?

- Tužbu može podnijeti Komisija (258 TFEU) ili DČ (259 TFEU)
- Optuženik je uvijek DČ
- Broj tužbi koji pokreće DČ je vrlo rijedak
- Moguće pojašnjenje? DČ nisu sklone tužiti, zašto?

Za što se može tužiti državu?

- **'failure to fulfil an obligation under the Treaties'**
- UEZ (Nica) rabi termin "ugovor" u jednini, UFEU (Lisabon) govori o ugovorima u množini
- Zašto?
- Ograničena nadležnost Suda EU-a u 2. i 3. stupu EU (UEU)
- "Povreda ugovora" znači povredu prava EU koje je utemeljeno na ugovorima (u bilo kojem obliku)

**Možete li razmisliti o
primjerima
*'failure to fulfil an obligation
under the Treaties'*?**

○ Postupak može biti pokrenut zbog povrede:

1. Osnivačkih ugovora
2. Sekundarnog prava
3. Međunarodnog ugovora
4. Općih načela prava
5. Odluka Suda EU-a

- Što se misli pod “**failure to fulfil**”?

1. Aktivna radnja ili propust (nepostupanje)
2. Pravni propust ili administrativna praksa

- Optuženu DČ-u zastupa Vlada te države
- Izraz “država članica” je vrlo širok pojam u pravu EU-a
- Tko po vama može počiniti povredu prava EU-a?

- Izraz “**Member State**” pokriva:
- Bilo koja grana vlasti (zakonodavna, izvršna i sudbena)
- Bilo koja razina vlasti (centralna, regionalan i lokalna)
- Čak i privatne kompanije koje nadzire ili kontrolira “država” (Foster v. British Gas
- *“body which is subject to the authority or control of the State or has special public prerogatives”*

Köbler

doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

- Glavno pitanje se odnosilo na to može li država odgovarati za povredu koju počine njeni sudovi?
- Drugo pitanje se odnosilo na to koji bi sud trebao odlučivati o zahtjevu za naknadom štete.?

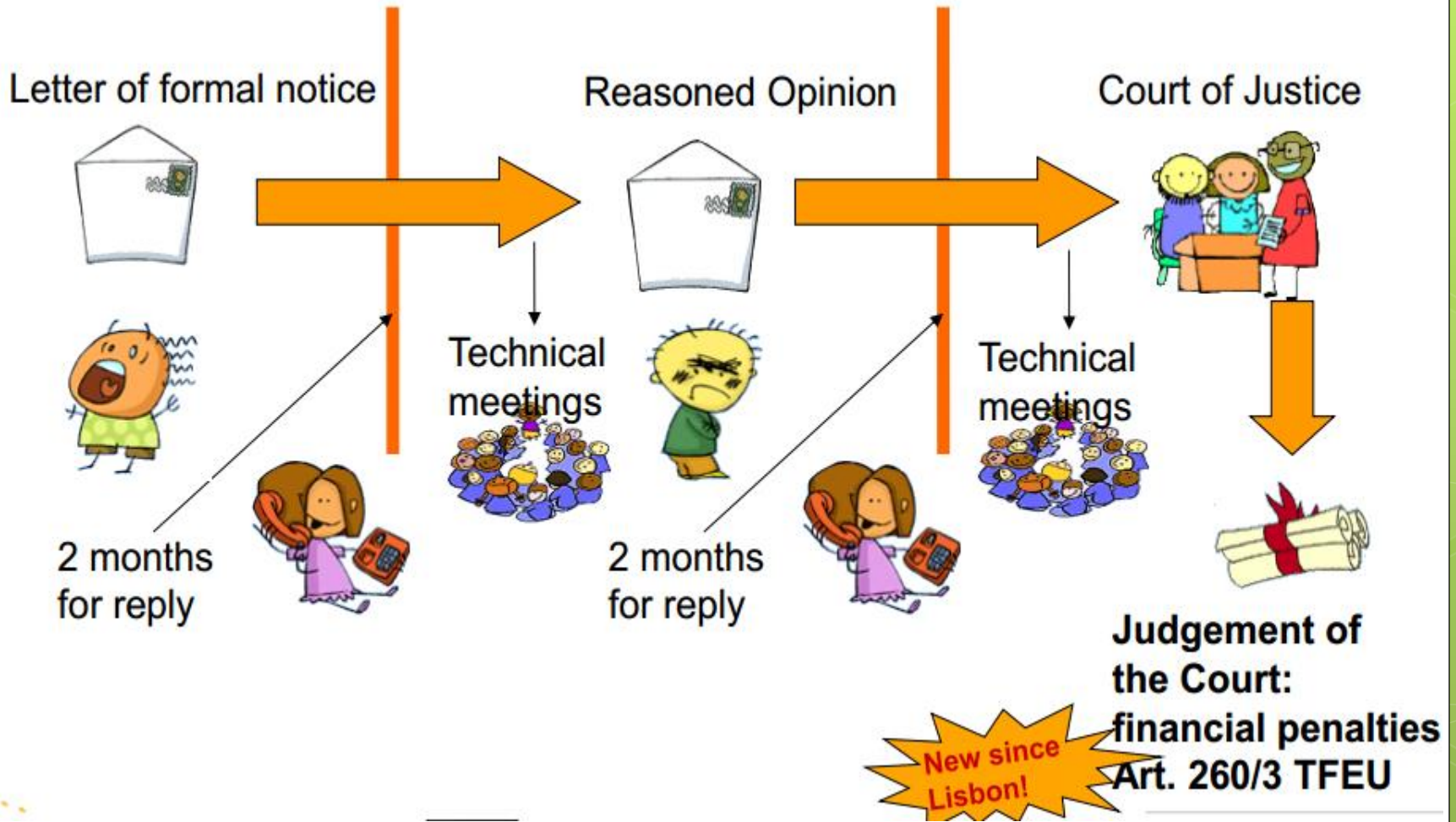
- Uvjeti su isti kao u Francovich s time da bi povreda bila dovoljno ozbiljna mora se raditi o **namjernoj pogrešci** suda zadnje instance kojom je on **ozbiljno povrijedio europsko pravo**.

Kako će EK saznati za
povrede?

1. Individualne pritužbe
2. Mediji
3. Nacionalna službena glasila
4. Kontrole/inspekcije
5. Peticije
6. Dr. izvori

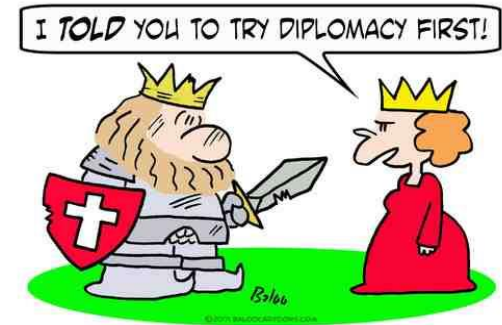

Tijek postupka

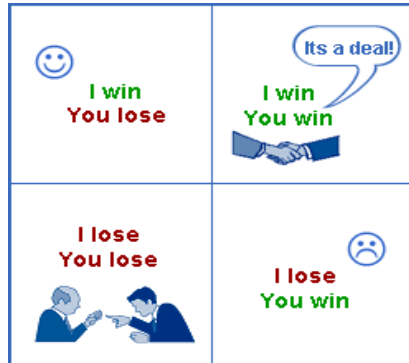
- Tužba se može “podići” samo i isključivo pred Sudom
- Opći sud nema nadležnost!
- 2 faze postupka: pred-sudska i sudska

a) Pred-sudska faza

- Prije podnošenja formalne tužbe, EK će pokušati riješiti "spor" diplomatskim putem
- Bilateralni dijalog
- Preduvjet za podnošenje tužbe Sudu je poštivanje pojedinih procesnih koraka

- Pred-sudsku fazu dijelimo na:
 1. Neformalnu i
 2. Formalnu
- U neformalnoj fazi, EK iznosi svoje mišljenje (view) o mogućoj povredi
- DČ može prihvatiti mišljenje EK ili tvrditi/uvjeriti EK da povrede nema

- **EU PILOT**

- Uveden 2008., na dobrovoljnoj bazi
- Radi se o '**online platform**' putem koje EK i DČ međusobno komuniciraju i pokušavaju raščistiti pravno i činjenično stanje spora/problema, a koji se tiče usklađenosti nacionalnog prava s pravom EU-a ili o ispravnoj primjeni prava EU-a
- To je prvi korak u rješavanju problema i ako uspije, izbjegava se formalno podnošenje tužbe
- Danas svih 28 DČ obvezno sudjeluje

- Formalna faza otpočinje s izdavanjem **formalne obavijesti** ("formal notice") od strane EK, a u kojoj se konstatira povreda i DČ ostavlja rok da odgovori (uobičajeno 2 mj.)
- Ukoliko taj rok bezuspješno protekne, EK izdaje **obrazloženo mišljenje** ("reasoned opinion") u kojem se jasno opisuje povreda i državi ostavlja **krajnji rok** da otkloni povredu
- Istekom tog roka, EK može pokrenuti spor pred (Europskim) Sudom!

- BITNO: navodi koje EK navede u obrazloženom mišljenju je vezuju u daljnjem tijeku postupka!
- Određuje daljnji tijek postupka
- Nema prava žalbe protiv mišljenja
- Ne može se tražiti niti poništenje "obrazloženog mišljenja"
- **zadatak: Pažljivo pročitajte predmet C-265/95 Commission v France (Spanish strawberries) i pronađite paragrafe koji se odnose na pred-sudsku fazu**

EC v. France (Spanish Strawberries) C-265/95

doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

- Francuski farmeri sustavno uništavaju kamione sa španjolskim jagodama
- Povreda čl. 28 UEZ (ograničenje uvoza)
- Propust francuske vlade jer godinama nije ništa poduzimala
- Povreda se može počiniti i **“nečinjenjem”** (propustom)
- Opravdanja Francuske:
 - Štetu su počinili pojedinci
 - Vlada je intervenirala ali je to dovelo do još većeg otpora (unutarnji nemiri nisu isprika za pasivnost)

Diksrecija Komisije?

- EK u ovoj fazi ima potpunu diskreciju
- Stvar političke odluke
- Čak i ako postoji povreda i Komisija je u to uvjerena, ne mora pokrenuti spor
- Ne može se podnijeti “**tužba zbog propusta**” jer EK nije pokrenula postupak protiv države članice

- Komisija može, u svakoj fazi postupka, odlučiti prekinuti postupak
- To je diskreciona odluka Komisije
- **zadatak: razmisli o mogućim razlozima zašto Komisija uživa tako široku diskreciju!**

Pojedinac i postupak protiv države članice

- Gotovo 1/2 tužbi je pokrenuta temeljem prigovora građana upućenih EK
- Pogledajte izvješće o primjeni prava EU u DČ-a
- REPORT
- Pojedinaci (fizičke ali i pravne osobe) mogu uputiti prigovore Komisiji na predviđenom obrascu
- (see: PRIGOVOR)
- No, prigovor može biti i u bilo kojoj drugoj formi (e-mail, obično pismo...)

- Pojedinci ne mogu saznati što se zbiva u pre sudskoj fazi, niti ima kontrolu nad postupkom
- no kada stvar dođe pred ES, predmet postaje javan
- Ne može se uložiti tužba zbog propusta Komisije da pokrene postupak pred sudom
- Vidi predmet "**Petrie**"
- Odluka **Suda 1°** potvrđuje da pojedinci teško mogu saznati što se zbiva nakon što su podnijeli prigovor
- U ovome predmetu, pojedinac je zatražio pravo na pristup određenim dokumentima što je Komisija odbila

o **Sud je zaključio:**

«In the present case, the documents requested are letters of formal notice and reasoned opinions drawn up in connection with investigations and inspections carried out by the Commission. As the Court pointed out in paragraph 63 of its judgment in WWF (cited above in paragraph 59), the Member States are entitled to expect the Commission to guarantee confidentiality during investigations which might lead to an infringement procedure. This requirement of confidentiality remains even after the matter has been brought before the Court of Justice, on the ground that it cannot be ruled out that the discussions between the Commission and the Member State in question regarding the latter's voluntary compliance with the Treaty requirements may continue during the court proceedings and up to the delivery of the judgment of the Court of Justice. The preservation of that objective, namely an amicable resolution of the dispute between the Commission and the Member State concerned before the Court of Justice has delivered judgment, justifies refusal of access to the letters of formal notice and reasoned opinions drawn up in connection with the Article 226 EC proceedings on the ground of protection of the public interest relating to inspections, investigations and court proceedings, which comes within the first category of exceptions in Decision 94/90.» (Case T-191/99, para 68).

Koliko je ovaj postupak učinkovit s aspekta pojedinca?

Što pojedinci mogu ukoliko Sud utvrdi povredu?

b) Sudska faza

- **Nakon isteka roka** ostavljenog u obrazloženom mišljenju, Komisija može (ali i ne mora!) pokrenuti postupak pred sudom
- Izdavanje obrazloženog mišljenja je procesni preduvjet podnošenja tužbe Sudu
- Određuje opseg ispitivanja povrede
- Komisija je **vezana navodima** koje je navela, ne može ih proširiti
- **Ne može navoditi nove povrede** u postupku pred Sudom

- **Teret dokaza** je na Komisiji!
- No, države članice su u obvezi učiniti Sudu dostupnim sve informacije i dokumente potrebne za odluku
- Ukoliko DČ odbije surađivati, to može biti nova povreda (čl. 4 st. 3 UEU, načelo lojalne suradnje).

Moguće obrane/ opravdanja država članica?

- Povreda **ne mora** čak biti namjerna (**conscious or intentional**)!
- Nije nužno niti da je nastala šteta!
- Neznanje ili izostanak namjere ne opravdava!

- DČ se ne može pozivati na **unutarnje probleme** (C-265/95 Commission v France – Spanish Strawberries),
- Ili na **specifičan ustavni ustroj**
- Niti na **parlamentarnu proceduru koja je spora i duga** (e.g. 48/71 Commission v Italy)
- Kao ni na činjenicu da je parlament bio raspušten (77/69 Commission v Belgium).

- Sud naročito NEĆE prihvatiti kao obranu da ni **druge države nisu ispunile** obvezu (npr. implementacija direktive)
- U jednom predmetu, Belgija se branila da nije implementirala direktivu jer ona ima izravni učinak (u konkretnom predmetu)

- **Zaključak: države nemaju na raspolaganju puno "isprika"**
- **Jedina prihvatljiva je viša sila (*force majeure*)**
- No taj pojam (okolnost), Sud vrlo usko tumači

Što je najbolja strategija obrane?

- Tvrditi da povrede nema!
- Na način da država tvrdi da ono što je učinila nije protivno pravu EU-a
- Različite interpretacije prava EU-a
- Pokušati uvjeriti Komisiju u svoje, drugačije tumačenje prava EU-a

- I druge strategije su moguće:
- Npr. tvrditi da je norma prava EU kojom se uspostavlja obveza za neku državu nevaljana/ništava
- Ukoliko je to točno, nema obveze pa ni povrede
- Procesno sredstvo za ovaj tip obrane je pozivanje na nevaljanost (**exceptio illegalitatis**), predviđen čl. 277 UFEU.
- No ova tužba se može podići samo protiv akta opće primjene

Rezultat tužbe?

- Sud može utvrditi povredu Ili odbaciti tužbu
- Odluka je **deklaratorna**
- Nastaje obveza države da poduzme sve mjere da se uskladi s odlukom
- No, Sud ne može državi odrediti krajnji rok već određuje “**as soon as possible**”

Što ako se država ne uskladi s odlukom Suda?

- Tada Komisija pokreće tzv. **ponovljeni postupak**
- Od UEU (1993.), Sud može novčano kazniti državu zbog nepoštivanja presude
- No, trebalo je proći 7 godina da Sud to doista i učini (2000 (EC v. Greece, C-387/97)).

- Pročitajte predmet C-304/02 Commission v France
- Što je prema mišljenju Suda svrha ovoga postupka?
- Jeli Sud vezan prijedlogom kazne od strane Komisije?
- Što je bio njemački argument protiv ovlasti Suda da mijenja visinu i tip kazne koji predloži komisija?
- Što Vi mislite o odgovoru Suda na ove primjedbe (vidi par. 88-90)?

EC v. France (C-304/02)

doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

- Zajednička ribarska politika
- Francuzi nisu proveli uredbu koja bi spriječila izlov malih riba
- Trebali su organizirati inspektore koji bi nadzirali ribare
- EU nema svoj izvršni aparat već ovisi o DČ
- ES je dosudio i fiksnu svotu i penal
- ES je to učinio na vlastitu inicijativu jer je EK tražila samo penal
- Može li ES izmijeniti zahtjev Komisije?

- Nakon odluke u predmetu C-304/02 Commission v France, Komisija je proglasila **Communication (SEC(2005) 1658)**, u kojoj navodi da će ubuduće tražiti **PARALELNO** izricanje obje vrste kazne (fiksna svota + penal)
- **Novo tumačenje odredbi ugovora bi trebalo pridonijeti efikasnijoj primjeni prava EU-a u državama članicama**
- Ovo za posljedicu ima to da će Komisija nastaviti s postupkom protiv države čak i ako se ona uskladila u međuvremenu s prvom odlukom Suda
- Zašto?

- **Države su izgubile jednu od strategija:**
- Odgađati usklađivanje s presudom do samoga kraja drugoga (ponovljenog) postupka i proći nekažnjeno zbog toga jer
- Sud sada može kazniti državu fiksnim iznosom za postojeću povredu do trenutka donošenja odluke čak i ako je ona naknadno uklonjena!

Što se događa nakon druge odluke Suda o novčanoj kazni?

- Država članica je dužna plaćati penal (**penalty paymet**) **tako dugo dok se ne uskladi s presudom Suda i ne otkloni povredu**
- **Npr. dok ne implementira direktivu**
- **Ali, tko i kako prosuđuje jeli se država uskladila s odlukom Suda?**
- 'Donedavno', nije bilo prakse o tome, niti su se autori mogli složiti oko toga u literaturi
- U dva predmeta T-33/09 Portugal v Commission and T-139/06 France v Commission, Opći sud je dao odgovor
- [Press release](#)

- Pročitajte predmete!
- Što su bili glavni prigovori Portugala i Francuske?
- Zašto su oni podnijeli tužbe Općem sudu?
- Što su zahtijevali?
- Što je bilo glavno pitanje s kojim se opći sud suočio?
- Vidi žalbu: **Appeal C-292/11 P**

Argumenti Suda:

- *“the Commission’s power of appraisal, in the context of compliance with a judgment of the Court of Justice, cannot be exercised in a manner which is prejudicial to the Court’s exclusive jurisdiction to rule on the conformity of national legislation with EU law”*
- *“allowing the Commission a greater margin of discretion would lead to a breach of the procedural rights of defense available to the Member States in infringement proceedings.”*

○ 3 temeljne odluke Suda:

1. Case C-387/97 COM v Greece of 4 July 2000,

✓ Sud dosudio novčanu kaznu po prvi put!

2. Case C-278/01 COM v Spain of 25 November 2003,

✓ Sud razradio kriterije za određivanje fiksne svote i penala, dakle kazni

3. Case C-304/02 COM v France of 12 July 2005:

✓ Mogućnost paralelnog izricanja kazni

✓ Sud nije vezan prijedlogom Komisije

Lump sum ili penalty payment?

- Ukoliko Sud utvrdi da se država nije uskladila s originalnom odlukom, može dosuditi **lump sum ili penalty payment** (art. 260/2, par. 3)
- Do predmeta **COM v France**, praksa je bila da Komisija traži od Suda penal
- Posljedica: države bi se uskladile tek u poodmakloj fazi ponovljenog postupka, bez kazne!
- Potreba preispitivanja kazni!

Može li Sud paralelno izreći obje sankcije?

- Može li se “or” iz čl. 260 tumačiti na način da znači i kumulativnost, ne samo alternativu?
- Ciljevi obje sankcije su komplementarni:
 - **Penal** služi da uvjeri državu da čim prije ukloni povredu (**Persuasive function**)
 - **Lump sum** ima zastrašujući učinak na države (**Dissuasive function**)

- ❑ U predmetu **C-304/02 COM v France**, Sud je po prvi put kumulativno izrekao obje kazne:
 - ***“It is possible to impose both a penalty payment and a lump sum simultaneously, “in particular where the breach of Community law obligations has both continued for a long period and is inclined to persist”*** (točka 82 presude)
- ❑ Prigovori država članica:
 - To je povreda *“non bis in idem”*
 - Povreda načela pravne sigurnosti i transparentnosti
- ❑ Sud je naredio Francuskoj da plati:
 - penalty payment u iznosu od **EUR 57.761.250** za svako daljnje razdoblje od 6 mjeseci
 - i lump sum u iznosu **EUR 20.000.000**

Kriteriji za određivanje kazni

- Čl. 260 UFEU kaže: “**COM shall specify the amount of the lump sum or penalty payment to be paid by the MS concerned which it considers appropriate to the circumstances**”
- Iako to ugovor ne zahtjeva, komisija je izradila **smjernice** za primjenu ovoga članka i izračun kazni
- **Communication from the COM on the application of art. 260 TFEU – SEC(2010)923/3**

- Koji je *ratio* unaprijed definiranih kriterija?
 1. Doprinose **pravnoj sigurnosti**
 2. **Jamče proporcionalnost i jednako postupanje (nediskriminaciju)**
 3. **Imaju zastrašujući učinak same po sebi i potiču što ranije usklađivanje s prvom odlukom Suda**

- Određivanje visine kazne mora biti vođeno objektivnim kriterijima
- Tri glavna kriterija za izračun visine kazne:
 - a) **Ozbiljnost povrede**
 - b) **Trajanje povrede**
 - c) Osigurati da sankcija ima zaista **zastašujućii učinak**
- Sankcije moraju biti **prikladne okolnostima** i **proporcionalne** i to počinjenoj povredi ali i mogućnosti države da kaznu plati

Diskrecija Suda?

- Sugestije Komisije su dobrodošle ali one ne mogu obvezivati Sud!
- **Da li penal ili fiksna svota ili pak oboje?**
- **U kolikom iznosu?**
- **To je isključivo stvar odluke Suda i rezultat je procesa odlučivanja**

Odgovornost države članice za štetu

Francovich

What was the case about?

"Sorry, I went bankrupt. If you want payment you'll have to get in line like everybody else."

Facts

- Andrea Francovich and Others v. Italian Republic
- Possibility of pooling the cases by the ECJ
- Mr. Francovich sued the Italian government on the grounds that he had suffered loss as a result of the **government's failure to implement EC Directive 80/987** ("on the approximation of the laws of Member States relating to the protection of employees in the event of insolvency of their employer").
- The employer went bankrupt owing him some 6 mil. lire pay.
- He sued the Italian government for damages for the government's failure to implement an EC/EU Directive which would have eliminated (or reduced) his loss.
- The local court in Vicenza referred questions to the ECJ

ECJ's ruling:

- "The provisions of Council Directive 80/987/EEC of 20 October 1980 on the approximation of the laws of the Member States relating to the protection of employees in the event of the insolvency of their employer which determine the rights of employees must be interpreted as meaning that the persons concerned cannot enforce those rights against the State before the national courts where no implementing measures are adopted within the prescribed period;
- **A Member State is required to make good loss and damage caused to individuals by failure to transpose Directive 80/987/EEC.'!!!**

○ The ECJ also established the conditions for state's liability:

1. **legal norm** which is breached **should entail the grant of rights** to individuals;
2. it should be **possible to identify the content of those rights** on the basis of the provisions of the norm in question;
3. the breach must be **sufficiently serious**;
4. there must be a direct **causal link** between the breach of the obligation resting on the State and the damage sustained by the injured parties.

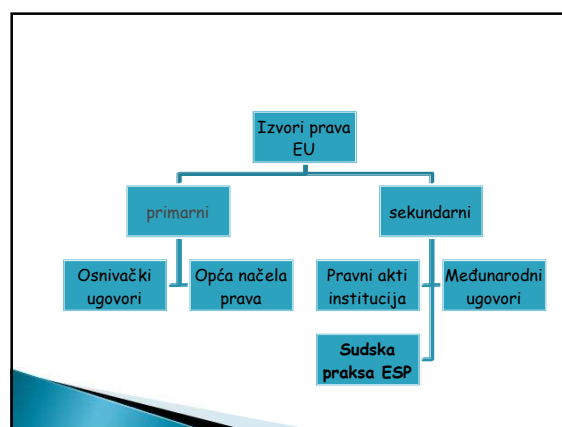
- All other issues related to state liability (e.g. time limits for bringing the action, competent courts, burden of proof etc.) are solved by national law, but within the framework of principles of:
 1. **"equivalence"** (the procedure for EU cases must be equivalent to the procedure for domestic cases) and
 2. **"effectiveness"** (the procedure cannot render the law functionally ineffective).

Erasmus+ PFO PRVI FAKULTET OSIJE

Izvori prava EU

Pripremio: doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

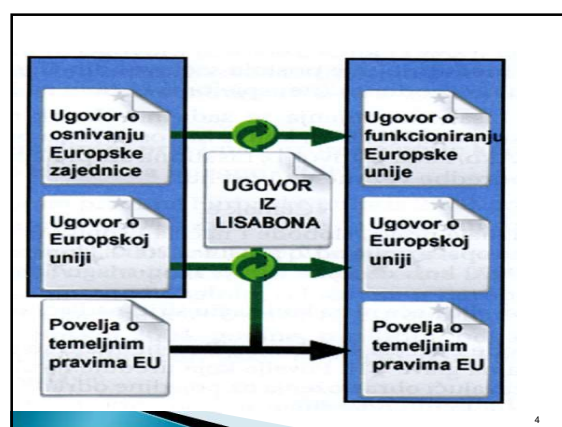

I PRIMARNO PRAVO

1.1. OSNIVAČKI UGOVORI

- ✓ Ugovor o Europskoj Uniji (EU) 1993. Maastricht } UEU (Lisabon)
- ✓ Ugovor o Europskoj zajednici (EZ) 1958. Rim } UFEU (Lisabon)
- ✓ Ugovor o Europskoj zajednici za atomsku energiju (Euratom) 1958. Rim

8.9.2017. 3

- ugovori se mijenjaju usvajanjem novog ugovora, koji sadrži **amandmane** na prethodni, a ne usvajanjem posve novog cjelovitog ugovora
- formalno-pravno obvezujući amandmani na amandmane itd., radi lakšeg snalaženja izrađene su, objavljene i u upotrebi **konsolidirane verzije** svih ugovora.

8.9.2017. 5

- **Ustavni ugovor** razlikuje se od svih dosadašnjih izmjena:
 - predviđeno je **ukinuti dosadašnje Ugovore** (UEU i UEZ) i zamijeniti ih novim cjelovitim tekstom (Lisabon???)
 - Ugovor o Euratomu i dalje će ostati na snazi kao zaseban ugovor

8.9.2017. 6

II SEKUNDARNO PRAVO

- sekundarno ili **izvedeno (derivativno) pravo** - jer se mogućnost i pravni učinci tih odluka temelje na Osnivačkom ugovoru kao aktu primarnog prava

8.9.2017.

7

2.1. AKTI INSTITUCIJA EU

- **forma i pravna narav akata** koje su ovlaštene usvajati institucije EU razlikovali su se ranije ovisno o **stupovima EU...**

8.9.2017.

8

- **Uredbe (Regulations)** su definirane kao **akti opće primjene koji obvezuju u cijelosti i izravno su primjenjivi u državama članicama.**
- **Direktive (Directives)** su definirane kao **akti koji u pogledu rezultata koji se njima ostvaruje obvezuju svaku državu članicu kojoj su upućeni, ali ostavljaju nacionalnim vlastima izbor forme i metode.**
- **Odluke (Decisions)** su definirane kao **akti koji u cijelosti obvezuju one kojima su upućeni.**

8.9.2017.

9

- ▶ **uredbe** su akti sa svrhom **ujednačivanja (unifikacije)** prava država članica - **zamjena** postojećih nacionalnih normi
- ▶ **direktive** služe **približavanju ili harmonizaciji** (a ne potpunom ujednačivanju internih prava države članice)

8.9.2017.

10

Direktive ili smjernice (1)

- ▶ **zadaju samo osnovna zajednička pravila i ciljeve** koji se njima postižu
- ▶ države članice su obvezne direktive prenijeti u svoj nacionalni sustav
- ▶ države članice biraju formu: npr. Novi zakon, izmjena postojećeg zakona, podzakonski akt...

8.9.2017.

11

Direktive ili smjernice (2)

- ▶ **akt kojim se prenosi direktiva mora imati pravno obvezujuću snagu**
- ▶ **države članice za pojedince (fizičke i pravne osobe) pod svojom jurisdikcijom mora stvoriti ona prava i obveze koja su im direktive namijenile!!!**
- ▶ u slučaju propusta države da ispravno uvrsti direktivu u interno pravo i one **možu biti izravno primjenjene** pred nacionalnim institucijama, posebice sudovima i upravnim tijelima, ako su njim predviđena prava za pojedince -pravne i fizičke osobe

8.9.2017.

12

Direktive ili smjernice (3)

- ▶ praksa o izravnom učinku direktiva pred Europskim sudom:
 - predmeti 9/70 **Grad** i 41/74 **Van Duyn**, 152/84 **Marshall**, C-188/89 Foster v. **British Gas**, te C-91/92 **Faccini Dori**
- ▶ odgovornost vlade za neimplementiranje - C-9/90 **Francovich**.

8.9.2017.

13

2.2. MEĐUNARODNI SPORAZUMI

- EU od Ugovora iz Lisabona *ima izričitu pravnu osobnost tj. međunarodnopravni subjektivitet*, koji podrazumijeva i ovlast sklapanja međunarodnih sporazuma s trećim državama ili MO.
- čl. 47 UEU izričito navodi: "*The Union shall have legal personality.*"
- čl. 216/2 UFEU "*Sporazumi koje sklopi Unija obvezujući su za institucije Unije i njezine dč*"
- Postupak sklapanja vidi u čl. 218 i čl. 207 UFEU

8.9.2017.

14

- ako Unija sklapa međunarodni sporazum koji istodobno obuhvaća pitanja iz njezine nadležnosti, ali i pitanja nad kojima su ovlasti zadržale dč radi se o tzv.

mješovitom sporazumu

1. kao forma razvili se u praksi / nisu predviđeni
Osnivačkim ugovorom
2. mješoviti sporazum istodobno sklapaju Unija i svaka od njenih država članica

8.9.2017.

15

3. stupa na snagu kada ga u ime Unije ratificira Vijeće ministara (i eventualno potvrdi Europski parlament) te svaka država članica u skladu s vlastitim ustavnim poretkom predviđenom procedurom sklapanja međunarodnih sporazuma.
 - 3.1. npr. svi **Europski sporazumi** - sporazumi o pridruženom članstvu s državama srednje istočne Europe
 - 3.2. sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju s **Makedonijom** i s **Hrvatskom**

8.9.2017.

16

- osim sklapanjem, međunarodni sporazum može postati dio pravnoga sustava EU i **sukcesijom** Unije na mjesto države članice u takvom sporazumu ili stupanjem Unije u takav sporazum dodatno uz državu članicu, npr. GATT-om

- **međunarodni sporazumi koji vezuju Uniju dio su pravnoga poretka EU, te se tumače i provode u skladu s načelima tog pravnog poretka, a za njihovo je tumačenje ovlašten Europski sud!!!**

8.9.2017.

17

Sudska praksa kao izvor prava EU

- ▶ pravni sustav EU formalno se ne temelji na **načelu stare decisis** kao common law sustavi, sudska praksa nije ništa manje važna kao izvor prava

8.9.2017.

18

- Europski sud

1. temeljem čl. 267 UFEU, **ovlašten je tumačiti cjelokupno pravo EU** i utvrđivati (ne)valjanost normi sekundarnog prava
2. **objašnjava značenje pojedinih konkretnih odredbi** prava EU i pitanje njihovih pravnih učinaka u pravima države članice
3. načela i pravila razvijena kroz sudsku praksu prihvatili su i nacionalni sudovi i druga tijela u državama članicama pa su ista pravila postala sastavnim dijelom pravnog poretka EU.

8.9.2017.

19

Hvala na pozornosti!!!

8.9.2017.

20

Nezavisni odvjetnik
(Advocate general)

Pripremio: doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

- Čl. 252 UFEU; „*Europskom sudu pomaže osam nezavisnih odvjetnika. Ako ES tako zatraži, Vijeće može, postupajući jednoglasno, povećati broj NO.*”
- **Deklaracija br. 38** na ToL kojom su dč preuzele obvezu da jednoglasno prihvate zahtjev Europskog suda da broj poveća na 11 NO
- Temeljem političkog dogovora, velike države članice (Njemačka, Francuska, VB, Italija i Španjolska) imaju pravo na stalnog NO, ostala 3 mjesta rotiraju

- 16. siječnja 2013. , Sud je zatražio povećanje broja NO za 3
- Vijeće je odlukom od 25 lipnja 2013 povećalo broj i to na 9 od 1. srpnja 2013, a na 11 od 7. listopada 2015

- **nepristrani stručnjaci** čija je zadaća da podnošenjem **neovisnog i nepristranog mišljenja** pomažu Europskom sudu pri donošenju odluke u određenim pitanjima (Vidi čl. 252/2 UFEU).
- Premda suci glasaju o prijedlogu odluke većinom glasova, prema van oni djeluju jednoglasno.
- Razlog tomu je prije svega **uvjerljivost i autoritet** odluke Suda, no to za posljedicu može imati **nerazumljivost** odluke, stoga je često put teško shvatiti odluku Suda bez "konzumiranja" mišljenja nezavisnog odvjetnika.

- **Kako navodi Herdegen** "završni prijedlozi pravobranitelja (tj. NO) su za njemačke pravnike dragocjeni radi boljeg razumijevanja obrazloženja sudskih presuda koja su često iznenađujuće oskudna, kao i zbog toga jer Europskom sudu prenose važne impulse iz njegove prakse..."
- **Hartley također navodi** "mišljenje pravobranitelja (tj. NO) se mnogo lakše čita nego presuda Suda. Potonjoj, koja je rezultat odluke u vijeću, često nedostaje ona čvršća logika. Njen sažet i formalan stil čini je neprivačnom, barem za one koji su odrasli u tradiciji sustava common law – dok nužnost postizanja suglasnosti može dovesti do nejasnoća i nedosljednosti. ...u njemu se obično nalazi izlaganje činjenica, upućivanje na odgovarajuće zakonodavstvo (i navodi iz njega) i iscrpno razmatranje prethodnih odluka..."

- Premda **nisu formalno obvezujuća**, Sud se često puta u svojim presudama poziva na mišljenja nezavisnih odvjetnika i pravilo je da se ona zajedno sa odlukom Suda objavljuju u Zbirci odluka suda.
- **Kako navodi Hartley** "...to mišljenje ne obvezuje Sud, ali će ga suci prigodom donošenja odluke razmotriti s velikom pozornošću...to mišljenje pokazuje sucima što je izvežbani pravnički um, po kakvoći jednak njihovu, zaključio o predmetu koji rješavaju. Može se uzeti referentnom točkom ili polazištem od koje oni mogu započeti svoje odlučivanje..."

- Čl 20/4 Statuta; *Sud može ako smatra da se u predmetu ne pojavljuje novo pravno pitanje, a (samo) nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, donijeti odluku da će o predmetu odlučiti bez podneska nezavisnog odvjetnika.*

Prethodni postupak- pitanje prava žalbe na odluku o upućivanju zahtjeva

Doc.dr.sc. Tunjica Petrašević
tpetrase@pravos.hr

1

- sporno i otvoreno pitanje!!!
- prekludira li pravo Unije žalbu na odluku o upućivanju prethodnog pitanja te ukoliko ne, koje su posljedice njena podnošenja???
- na taj način donekle **ograničava pravo (diskrecija) sudova** da upute pitanje kada smatraju da im je odgovor ES nužan
- Po tom pitanju postoje velike razlike među dč.
- Još veću zbrku je napravio ES svojom presudom u predmetu **Cartesio**

2

Prvotni stav Europskog suda

- u predmetu **De Geus v. Bosch** u kojem je ES rekao da je žalba moguća jer nije izriekom Ugovorom zabranjena
- ES je zaključio kako žalba nije zabranjena i da to pitanje treba riješiti temeljem nacionalnog prava (procesna autonomija dč)
- Taj stav je ES potvrdio i u slučajevima **BRT** i **Rheinmühlen**
- No mišljenja NO u ova dva predmeta su se bitno razlikovala

3

- Dok je **NO Mayras** u **BRT** slijedio logiku iz predmeta **De Geus**,
- **NO Warner** je u slučaju **Rheinmühlen** predlagao da bi "**trebalo isključiti mogućnost žalbe jer diskrecija koja je dodijeljena nacionalnom sudu temeljem čl. 267 UFEU ne bi smjela biti ograničena niti kompromitirana kroz žalbeni postupak.**"

4

- ES je ipak potvrdio svoj prijašnji stav: *'ako se radi o sudu protiv čijih odluka postoji pravo žalbe prema nacionalnom pravu, čl. 177 ne isključuje mogućnost ulaganja pravnih lijekova raspoloživih prema nacionalnom pravu na odluku o pokretanju prethodnog postupka.'*
- No, u nedavno odlučenom predmetu **Cartesio**, ES je odlučio preispitati svoj raniji stav.

5

Mogućnost žalbe u državama članicama

- Većina država ima slična rješenja po tom pitanju da se privremene odluke, a gdje ulazi i zahtjev za odluku o prethodnom pitanju ne mogu pobijati odvojenom žalbom već samo žalbom o glavnoj stvari.
- No ipak **odvojena žalba** je moguća u Engleskoj, Walesu, Škotskoj, Francuskoj, Portugalu, Danskoj i **Mađarskoj**

6

- U nekim dč, žalba protiv odluke o upućivanju zahtjeva je isključena kao npr. u Italiji i Grčkoj ali je najzanimljiviji primjer Irska, zbog već dobro poznatog stava irskog Vrhovnog suda u slučaju *Campus Oil*.
- Irski Vrhovni sud je po pitanju mogućnosti žalbe rekao kako *"Nacionalni sudac ima nesputanu diskreciju odlučiti da li uputiti zahtjev sukladno čl. 177 UEZ, pri čemu on nije ovisan o strankama ili bilo kojem drugom sudu."*

7

- U drugoj skupini su države poput Njemačke, Austrije, Poljske i Slovačke.
- Premda priznaju generalno mogućnost žalbe, to je u praksi ipak sporno.
- Kada nacionalni sud odluči uputiti pitanje, on mora zastati s postupkom i pričekati odluku ES.
- Tu odluku sud donosi obično u formi **rješenja**.
- Žalba protiv rješenja o prekidu postupka je načelno dopuštena.

8

Problemi...

- Problem postaje tim složeniji ako su **odluka o upućivanju zahtjeva** i ona o **prekidu postupka** u istome dokumentu, bez obzira na njegov formalni naziv.
- ES još nije dao svoje mišljenje u pogledu forme, već je u svojoj Uputi nacionalnim sudovima rekao da **odluka o upućivanju zahtjeva može biti u bilo kojoj formi koja je dopuštena prema nacionalnom pravu**.
- Npr. Prema češkom pravu, dozvoljena je žalba protiv odluke o prekidu postupka.
- No nije jasna situacija ako su obje odluke u istome aktu.
- Je li u tom slučaju dopuštena posredno i žalba protiv odluke o upućivanju zahtjeva?)

9

- postoje određene dč koje izrijeком dopuštaju pravo žalbe.
- Primjer je Velika Britanija.
- No, suprotno od onoga što bi možda očekivali, iz prakse proizlazi da su **situacije u kojima žalbeni sud poništava odluku o upućivanju zahtjeva vrlo rijetke**.
- Štoviše, češća je situacija da žalbeni sud razmatrajući žalbu protiv odluke o odbijanju prijedloga o upućivanju zahtjeva, sam odlučiti uputiti pitanje ES-u

10

Osnove za žalbu!???

- Ukoliko je dopuštena žalba protiv odluke o upućivanju prethodnog pitanja, nameće se pitanje koji bi tu uopće bili temelji za napadanje takve odluke?

- ukoliko žalitelj smatra da **postavljeno pitanje nije relevantno** odnosno kada smatra da predmetna norma nije uopće primjenjiva na konkretan slučaj,
- ukoliko **nisu ispunjeni svi uvjeti iz čl. 267 UFEU** (npr. nedostatak aktivne legitimacije),
- ukoliko je sud *a quo* **kršio postupovna pravila** (npr. sud nije bio stvarno nadležan)
- ukoliko je **odluka o upućivanju pitanja preuranjena** s obzirom na fazu postupka i na stupanj utvrđenosti činjeničnog stanja

11

- Treba zamijetiti kako su ovo redom **sve razlozi nenadležnosti ES-a**
- pa se u tom smislu postavlja pitanje je li dobro da nacionalni sudovi razmatraju pitanje nadležnosti ES-a!?
- To, naime, dovodi do mogućnosti različite interpretacije i stoga neujednačenosti.

12

Pr. Mađarske

- prije izmjena ZPP-a početkom 2010., u građanskom postupku bila moguća žalba protiv odluke o upućivanju pitanja ali ne i protiv odluke kojom se odbija zahtjev za upućivanjem pitanja.
- U 2°, žalba je bila moguća u oba slučaja.[]
- Slijedom odluke u predmetu *Cartesio*, žalba je nakon izmjena ZPP-a početkom 2010. isključena.
- No u kaznenom postupku i dalje postoji mogućnost žalbe kako protiv odluke o upućivanju zahtjeva tako i protiv odluke kojom se odbija prijedlog o upućivanju zahtjeva pri čemu se ne pravi razlika između postupka u prvom i drugom stupnju kako je to bilo regulirano u građanskom postupku.

13

- **PRIJEDLOG:** isključiti posebnu žalbu protiv odluke kojom se odbija prijedlog stranaka za upućivanjem pitanja
- strankama i dalje ostaje mogućnost da takvu odluku posredno pobijaju u **žalbi protiv odluke o glavnoj stvari** pozivajući se na **pogrešnu primjenu materijalnog prava** u smislu da sud *a quo* nije primijenio normu europskog prava ili ju je pak pogrešno primijenio jer nije uputio zahtjev Europskom sudu za tumačenjem te norme.

14

Novi pristup ES - presuda u *Cartesio*

- Kao što smo već istaknuli, izvorni stav ES-a je bio da čl. 267 UFEU **ne prekludira pravne lijekove** raspoložive prema nacionalnom pravu protiv odluke o upućivanju zahtjeva!!!
- Takav stav je bio tumačen na način da **odluka o upućivanju zahtjeva može biti izmijenjena tijekom žalbenog postupka**

15

16

Report of the Working group on preliminary ruling procedure

- brani mogućnost viših sudova da ponište odluku nižeg suda o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku ES
- Niži sud je vezan odlukom žalbenog suda,
- a ES ne može odlučivati o zahtjevu sve dok žalbeni sud ne donese odluku.
- No nekoliko mjeseci nakon objave Izvješća, ES je donio odluku u predmetu *Cartesio*

17

- Presuda u *Cartesio* je primarno važna za pravo trgovačkih društava u svijetlu prava države članice da zabrani prijenos sjedišta u drugu državu članicu,
- no nama je ona bitna s procesnog aspekta prethodnog postupka
- Zanimljivo je što ovaj slučaj dolazi baš iz Mađarske gdje je prema procesnom pravu, načelno bila dopuštena mogućnost žalbe protiv odluke o upućivanju zahtjeva ES.

18

- Slijedeće pitanje postavljeno je Europskom sudu od strane mađarskog suda: *"Može li odluka suda da postavi pitanje biti predmet žalbe. Ako je moguće, može li takva situacija rezultirati stavljanjem zahtjeva van snage i dati pravo nacionalnom sudu koji je postavio pitanje da nastavi suspendirani nacionalni postupak."*
- U svom mišljenju, **NO Maduro** je zastupao stav da treba zabraniti mogućnost žalbe odnosno da se ovlast nacionalnih sudova predviđena čl. 267 UFEU protumači tako da onemogućava žalbu (par. 21)

19

- U prilog tome se pozvao na mišljenje NO Warnera u slučaju **Rheinmühlen** ali je naveo i tri dodatna razloga:
 1. čl. 267 UFEU predviđa **izravnu komunikaciju** između nacionalnih sudova i ES te ta suradnja ne bi trebala biti ovisna o drugim nacionalnim vlastima ili sudskim instancama,
 2. Ugovor **ne predviđa nikakav mehanizam filtriranja slučajeva na nacionalnoj razini**,
 3. ES jedini ovlašten ocjenjivati dopuštenost zahtjeva, a nikako nacionalni viši (žalbeni) sud.

20

- Michal Bobek je oštro napao ovo mišljenje NO Madura!
- naglašava kako Maduro polazi od pretpostavke da su žalbeni sudovi **neprijateljski raspoloženi** prema prethodnom postupku i
- kako su oni spremni iskoristiti proceduralna sredstva kako bi 1° sudovima zapravo blokirali pristup k ES.
- Takva sumnja je po njemu neutemeljena jer praksa svjedoči o tome da **žalbeni sudovi vrlo rijetko poništavaju odluke o upućivanju prethodnog pitanja**.
- Češća je situacija da će žalbeni sud sam uputiti pitanje ako je to niži sud propustio učiniti

21

- Bobek dalje navodi da je šteta što NO Maduro zanemaruje **korist koju žalbeni sud može donijeti za sam prethodni postupak**.
- Žalbeni sudovi, ako su adekvatno educirani mogu naprotiv pomoći ES na način da **"blokiraju" nepotrebne i loše pripremljene zahtjeve!!!**
- Nadalje, sigurno je da se **činjenice i pitanje primjene europskog prava bolje kristaliziraju pred žalbenim sudom**

22

- U pogledu opaske da Ugovor ne predviđa filtriranje slučajeva na nacionalnoj razini, Bobek uzvraća na način da **to što Ugovor ne predviđa, ne znači nužno da je to zabranjeno**
- jer ukoliko se proklamirano načelo nacionalne procesne autonomije uistinu shvati ozbiljno, može se zaključiti upravo suprotno - da šutnja ide u prilog toj autonomiji.
- Pozivanje NO Madura na irski slučaj *Campus Oil* je vrlo upitno jer to nije shvaćanje većine država članica kako on to tvrdi već prije iznimka od pravila da je žalba načelno dopuštena

23

- bez obzira na određene kritike NO Maduro je dao više-manje jasno mišljenje da žalbu treba zabraniti
- ES nije slijedio njegovo mišljenje u cijelosti već je izabrao neki srednji put.
- Najprije, ES potvrđuje svoj raniji stav: *"čl. 267 ne isključuje mogućnost ulaganja pravnih lijekova (...)"*, ali je potom dodao... *"unatoč tome, ishod žalbe ne može ograničiti nadležnost koja je nacionalnim sudovima dana temeljem čl. 234 Ugovora da postave prethodno pitanje Europskom sudu posebice ako nacionalni sud pred kojim se vodi postupak smatra da je interpretacija prava Zajednice nužna za donošenje presude."* (par. 33)

24

- Za razliku od jasnog mišljenja NO Madura, nije jasan doseg odluke Europskog suda i njegove implikacije na nacionalno procesno pravo.
- U slučaju *Cartesio*, ES je uspostavio načelo **autonomije nacionalnog suda koji upućuje zahtjev**.
- To će u praktičnoj primjeni značiti da je **niži sud vezan odlukom žalbenog suda samo u onoj mjeri u kojoj želi biti vezan**.
- Time se žalbene sudove pretvara u neku vrstu savjetodavnih agencija jer njihova odluka služi samo kao savjet nižem sudu.
- **Niži sud može jednostavno zanemariti odluku višeg suda!!!**
- Bobek tvrdi kako je ovakva odluka ES-a u *Cartesio* logična posljedica načela nadređenosti europskog prava

25

- teško za očekivati da niži sud neće slijediti odluku višeg, njemu hijerarhijski nadređenog žalbenog suda.
- **Moje stajalište je kako je onda najbolja solucija ukinuti pravo žalbe!!!**
- Svrha žalbe uopće nije jasna ako niži sud može jednostavno zanemariti odluku višeg suda!!!
- Čemu uopće onda služi takva žalba???
- Naime, ukoliko je zahtjev bio možda preuranjen, činjenice nedovoljno utvrđene ili sl., a što bi moglo biti razlogom za žalbu, tu je onda ES taj koji će odbaciti takav zahtjev, to ne bi trebao činiti nacionalni sud

26

- ukoliko već države članice zadržavaju pravo žalbe, procesnim pravilima bi trebalo previdjeti kako **žalbu treba rješavati u hitnom postupku**.
- **Zamislimo slijedeću situaciju:** Opć. Sud u ZG donese rješenje o upućivanju zahtjeva nakon što je postupak trajao već 2 godine. Potom će se stranka žaliti na tu odluku. ZS poništava odluku o upućivanju nakon 6 mjeseci (u najboljem slučaju), a potom će niži sud odlučiti da on ipak ostaje pri svom zahtjevu i tek tada kreće postupak pred ES koji traje 1,5 godinu u prosjeku.

27

- Ono što nije sasvim jasno je to - zašto ES nije izriječno zabranio mogućnost žalbe?
- Ovakva odluka ES je očito rezultat toga da je on **u isto vrijeme htio dati puni učinak članku 267 UFEU ali i odati priznanje nacionalnoj procesnoj autonomiji!!!!**
- Rezultat toga nastojanje je jedna vrlo nejasna odluka.
- Nije jasno kakve obveze odluka nameće državama članicama.
- u određenim državama već postoje neke reakcije

28

- Nedavno je mađarski zakonodavac izmijenio ZPP s ciljem da bi isključio pravo žalbe.
- Izmjene idu čak i korak dalje nego što to zahtjeva presuda u *Cartesio*.
- Zanimljiva je reakcija danskog Vrhovnog suda na odluku u *Cartesio* u predmetu **Lady&Kid**
- dansko procesno zakonodavstvo dopušta mogućnost žalbe na odluku o upućivanju zahtjeva ES.

29

- Sud je najprije istaknuo kako temeljem odluke u *Cartesio*, žalbeni sud ne može izmijeniti odluku nižeg suda o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku.
- Iz tog razloga, Vrhovni sud ne može od Visokog suda tražiti da bilo izmjeni svoj zahtjev bilo da ga povuče.
- Odluka je donesena sa 6:1 glasova.

30

- Sutkinja s izdvojenim mišljenjem smatra kako žalbu treba zadržati i dalje jer ona može spriječiti loše pripremljene i preuranjene zahtjeve.
- Prema njoj, odluka suda u *Cartesio* ne zahtjeva od država da isključe mogućnost žalbe.
- Naime, ukoliko žalbeni sud poništi odluku o upućivanju zahtjeva, niži sud može odlučiti, kao što je ranije već istaknuto: povući svoj zahtjev, izmijeniti ga ili odlučiti da i dalje ostaje pri svom zahtjevu upućenom ES-u.
- Sutkinja smatra da žalba daje mogućnost nižem sudu da još jednom promisli nakon što dobije "savjet" žalbenog suda!!!

31

- Konačna odluka Vrhovnog suda je da, slijedom odluke Europskog suda u predmetu *Cartesio*, žalba na odluku o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku nije više dopuštena.
- Zanimljiv je stav Vrhovnog suda da je žalba na odluku kojom se odbija prijedlog stranke o upućivanju zahtjeva i dalje dopuštena, a odluka žalbenog suda je obvezujuća za sud čija se odluka pobija.
- Štoviše, u jednom kasnijem predmetu, Vrhovni sud je poništio odluku nižeg suda i na taj način ga zapravo prisilio na upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku. (case *Pro Display HK Danmark* (2010) Ugeskrift for Retsvaesen 2125 H).

32

- Ono što je do sada jasno je to da se pravilo iz *Cartesio* primjenjuje samo ukoliko glavni postupak i dalje teče pred sudom koji je uputio pitanje.
- ES je ovaj stav potvrdio u slučaju *De Nationale Loterij* (par. 7)
- ES je izbrisao predmet iz registra jer je smatrao kako slučaj više ne teče pred sudom koji je uputio zahtjev, stoga on više niti nema nadležnost postupati po tom zahtjevu.

33

- Ono što još nije sasvim jasno je to može li se odluka iz *Cartesio* primjeniti samo na slučaj kada se odluka o upućivanja zahtjeva pobija isključivo pozivanjem na europsko pravo ili se ona također primjenjuje i za slučaj kada je osnova pobijanja povreda domaćeg materijalnog ili procesnog prava???
- Za očekivati je kako će odgovor na ovo pitanje dati ES kroz svoju praksu.

34

Učinak žalbe na odluku o upućivanju pitanja u odnosu na postupak pred ES

35

- Žalba protiv odluke o upućivanju pitanja načelno nije prekludirana.
- No što se događa sa zahtjevom protiv kojeg je uložena žalba?
- Nacionalni sud koji je uputio pitanje mora ili bolje reći bi trebao obavijestiti ES o tome da je uložena žalba.
- Primjerice, za vrijeme dok je ES odlučivao u predmetu *De Geus*, upućena je žalba Vrhovnom sudu.
- ES je rekao da žalba nije zabranjena ali nije čekao njen ishod i rekao je kako zadaća ES nije provjeravati je li odluka nacionalnog suda o upućivanju zahtjeva postala *res iudicata*.

36

- No ipak nekoliko godina kasnije u predmetu **Chanel**, ES je suspendirao postupak do odluke nacionalnog suda o žalbi.
- Naime, sud koji je uputio zahtjev je obavijestio ES da je uložena žalba i priopćio mu kako to na temelju nacionalnog prava ima za posljedicu suspenziju odluke o upućivanju zahtjeva.
- ES je potom prekinuo postupak.
- Nakon toga su se stranke ipak nagodile.
- To je bilo dovoljno Sudu da briše predmet iz registra.
- Naprotiv, u predmetu **SABAM** je nastavio s postupkom unatoč obavijesti.

37

Zaključak?

- Ukoliko žalba ima dakle suspenzivni učinak, ES neće u pravilu odlučivati o tom predmetu dok ne bude obaviješten o ishodu postupka.
- Praksa je ipak neujednačena.
- No, ukoliko bude obaviješten da je žalbi udovoljeno, brisat će predmet iz registra.
- Ukoliko žalba bude odbijena, ES će nastaviti s postupkom.
- ES dakle smatra da je zahtjev valjano podnesen te je na njega **nadležan i dužan odgovoriti sve dok on nije povučen ili poništen u postupku žalbe** od strane višeg suda (Simmenthal)

38

- **ES je ovlašten dati odgovor uvijek kada je on zatražen bez obzira je li odluka postala konačna, ALI**
- ipak nije obvezan to učiniti već može odlučiti da pričekati ishod postupka.
- U VB postoji izričita zakonska prema kojoj nacionalni sud ne može uputiti spis predmeta ES sve dok nije okončan postupak povodom žalbe na odluku o upućivanju pitanja
- većina gore raspravljenih pitanja neće pojavljivati u slučaju zahtjeva koje upućuju engleski sudovi

39

Zahvaljujem na pažnji!!!

40

Prethodni postupak

Pripremio: doc.dr.sc.Tunjica Petrašević
 Pravni Fakultet Sveučilišta u Osijeku
tpetrase@pravos.hr

1

- ES kao **sud ograničenih ovlasti** (čl. 13/2 UEU)
- Nacionalni sudovi kao europski sudovi
- Kako je to naglasio Europski parlament, "europsko pravo bi ostalo mrtvo slovo na papiru ukoliko se ne bi ispravno primjenjivalo u državama članicama, uključujući i nacionalne sudove, koji su stoga ključ europskog pravosuđnog sustava i igraju glavnu ulogu u uspostavi europskog pravnog poretka"
- nacionalni sudovi nemaju potpunu nadležnost odlučivati sporove koji uključuju primjenu EP
- samo ES ima **isključivu nadležnost** neki pravni akt Unije proglasiti nevaljanim te ima zadnju riječ u interpretaciji europskog prava

2

- mehanizam predviđen Osnivačkim ugovorom, temeljem kojeg se odvija **komunikacija** između NS država članica i ES
- EP primjenjuju suci koji imaju **različitu pravnu edukaciju**, dolaze iz **različitih pravnih tradicija** i koriste **drugačije metode interpretacije** u svom radu
- Sve to govori u prilog uspostave jednog ovakvog mehanizma koji će osigurati da se **ista norma tumači na isti način** u različitim državama članicama

3

- ES je ulogu prethodnog postupka iz čl. 267 UFEU opisao kao "...**temeljnu za osiguranje prava Zajednice uspostavljenog Ugovorom i ima za svrhu osigurati da se pravo u svim okolnostima primjenjuje na jednak način u svim državama članicama.**" C-146/73 (Rheinmühlen).
- Neke od najvažnijih presuda ES (poput *Van Gend en Loos*, *Costa v. ENEL* i *Simmenthal*) donesene su nakon što je nacionalni sud zatražio tumačenje od strane ES u prethodnom postupku

4

- Za sud koji je uputio pitanje, prethodni postupak je **samo jedna od faza nacionalnog postupka**
- Učinkovitost ovog sustava se temelji na **zdravom dijalogu i izravnoj suradnji** između NS i ES
- Inicijativa za pokretanje ove vrste postupka je **isključivo u rukama nacionalnih sudaca**,
- Prethodni postupak se dakle **temelji na uzajamnom povjerenju i suradnji** između ES i NS.
- BITNO - Ne radi se o žalbenom postupku niti odnosu hijerarhije!!!

5

Koji sud može doći u komunikaciju?

- U komunikaciju s ES može se kroz prethodni postupak uključiti **bilo koji nacionalni sud**.
- Naime, pitanje o tome pred kojim će se nacionalnim sudom rješavati određeni spor koji će u rješavanju zahtijevati i primjenu europskog prava, rješava se na nacionalnoj razini (**tzv. načelo nacionalne procesne autonomije**)
- Pravo EU ne miješa se u internu organizaciju sudstva u državama članicama, **ali zahtjeva da uvijek postoji neki sud kojem će se pojedinac moći obratiti sa zahtjevom za zaštitu** prava utemeljenog na pravu EU

6

- U komunikaciju s ES putem prethodnog postupka tako može doći **građanski sud, upravni sud, ali i kazneni sud**,
- ES smatra i **ustavne sudove** država članicama sudovima u smislu prava Unije.

7

- Kada se pitanje koje se tiče europskog prava pojavi pred nacionalnim sudom, on **može/mora** pokrenuti prethodni postupak pred ES
- Postupak se pred nacionalnim sudom, u tom slučaju, nastavlja tek u trenutku kad stigne odgovor ES
- Iako je nacionalni sud obavezan iskoristiti odgovor ES, kako će to učiniti stvar je na koncu nacionalnog suda

8

Ugovorni temelj - čl. 267 UFEU

- St.1. ES je nadležan je donositi prethodne odluke o:
 - Interpretaciji** Ugovora
 - Valjanosti** i interpretaciji akata institucija, tijela, ureda ili agencija
- St.2. Kada se takvo pitanje postavi pred bilo kojim sudom dč, taj sud **može** ako smatra da mu je odluka o pitanju nužna da bi presudio, zatražiti od ES da o tome odluči.
- St.3. Kada se takvo pitanje postavi u predmetu koji teče pred sudom dč protiv čiji je odluka nema pravnog lijeka na temelju nacionalnog prava, taj sud **mora** podnijeti stvar ES.
- St.4. Ako se takvo pitanje postavi u predmetu koji teče pred sudom dč u vezi s **osobom u pritvoru**, ES postupat će u najkraćem mogućem vremenu. (*novinal*)

9

Uloga Europskog suda u prethodnom postupku

- Temeljem prethodnog postupka, ES ima ulogu dati **interpretaciju** prava Unije ili odlučiti o **njegovoj valjanosti**,
- ne primijeniti to pravo na faktičnu situaciju predmeta pred nacionalnim sudom, što je uloga nacionalnog suda.
- "Nije na Sudu da odlučuje o činjenicama u glavnom postupku ili da rješava razlike u mišljenju o interpretaciji ili primjeni pravila nacionalnog prava" (vidi t. 5 Upute)*
- ES ulaže sve napore da ponudi odgovor koji će **biti od koristi** u rješavanju spora, ali je na sudu koji je postavio pitanje da izvuče odgovarajuće zaključke iz tog odgovora, ako je potrebno i tako da ne primjeni pravilo nacionalnog prava u pitanju. (t. 6 Upute)
- npr. Simmenthal

10

Koji sudovi upućuju zahtjev?

- Ugovor kaže: "ako se takvo pitanje pojavi pred sudom...".
- bez daljnjeg pojašnjavanja koja tijela udovoljavaju pojmu suda.
- Još više zbunjuje engleska verzija ugovora koja govori o sudu ili tribunalu (engl. court or tribunal).**
- BITNO - Države članice su prekludirane propisivati aktivnu legitimaciju jer bi na taj način *a priori* isključile određeni krug tijela od ovlasti upućivanja zahtjeva
- Koncept EP - nije odlučujuće je li tijelo kao takvo priznato nacionalnim pravom!!!

11

- koncept sud nije pozitivno definiran u čl. 267 UFEU pa je tu prazninu popunila **sudska praksa ES**.
- Prvi predmet u kojem je ES odlučivao o tome što se smatra sudom u smislu čl. 267 UFEU (tadašnji čl. 177 UEZ) je predmet **Vaassen**
- Iz prakse ES može se izvesti **niz organizacijskih i funkcionalnih zahtjeva** koji su relevantni za ocjenu može li neko tijelo uputiti zahtjev za prethodni postupak ES (case **Dorsch Consult**)

- Ustanovljeno zakonom**
- Ima stalnu nadležnost**
- Neovisno (ne smije zastupati interese niti jedne od stranka)**
- Obvezatnu nadležnost (stranke mu moraju podnositi svoj predmet)**
- Primjenjuje pravna pravila**
- Rješava spor inter partes (odluka predstavlja pravo za stranke)**

12

Obveza upućivanja zahtjeva?

- Kada se pitanje (*question is raised*)... postavi u predmetu koji **teče pred sudom** dč protiv čijih odluka nema pravnog lijeka na temelju nacionalnog prava, taj sud **mora** podnijeti stvar ES.
- Formulacija st. 3 čl. 267 upućuje na apstraktnu teoriju - "odluke"
- **Apstraktna teorija** - podliježe li odluka inače žalbi?
- **Konkretna teorija** - postoji li žalba u konkretnom predmetu?
- Sporovi male vrijednosti?
- *Costa v. ENEL* (bagatelni račun za električnu energiju)!
- "međutim prema odredbama ovoga članka nacionalni sudovi protiv čijih odluka ne postoji pravno sredstvo, kao u ovome slučaju, moraju uputiti zahtjev..."
- ES podržao konkretnu teoriju!!!

13

- pod pojam pravnih lijekova ne bi ulazili **izvanredni pravni lijekovi**, naročito ne oni koji ovise o dopuštenju bilo suda koji je donio odluku, bilo žalbenog suda.
- za efektivnu primjenu čl. 267 UFEU te iz razloga pravne sigurnosti pod pojmom pravnih lijekova treba razumjeti **samo one koji pojedincu stoje doista na raspolaganju kao njegovo pravilo!**

14

Zahtjevi za ocjenu valjanosti

- Slučaj **Foto-Frost**
- Nacionalni sudovi mogu akt Unije proglasiti valjanim ali ga oni nisu ovlaštani proglasiti nevaljanim!!!
- Europski sud ima isključivu nadležnost proglasiti takav akt nevaljanim!!!
- Svi nacionalni sudovi stoga **moraju** podnijeti Sudu pitanje kad sumnjaju u valjanost akta Unije, iznoseći razloge zašto smatraju da je akt Unije nevaljan.
- Ako nacionalni sud ima ozbiljne sumnje o valjanosti akta Unije na kojem se temelji nacionalna mjera, može **iznimno privremeno suspendirati primjenu te mjere ili odrediti drugu privremenu mjeru u vezi s njom**.
- Potom mora podnijeti pitanje valjanosti Europskom sudu, iznoseći razloge zašto smatraju da je akt Unije nevaljan!!!

15

Hipotetska pitanja i prividne parnice

- ES ne daje odgovor na hipotetska pitanja
- 1. Mora biti riječ o **pravom sporu**
- 2. Spor mora biti **predmet postupka** pred tijelom koje ga je ovlašteno riješiti **na pravno obvezujući način**
- 3. Pitanja moraju biti **vezana uz predmet spora**
- Pr. *Foglia v. Novello I* - iskonstruirana parnica
- ES je rekao da ne postoji stvarni spor između stranaka i odbacio zahtjev
- *Foglia II* - Od ovoga slučaja, ES je po prvi put počeo ispitivati **nužnost** odgovora jer odgovor mora biti koristan nacionalnom sudu!!!
- Pr. *Meilicke* - spor je bio stvaran ali pitanje hipotetsko

16

Kada uputiti zahtjev?

- "ako smatra da je odluka nužna..."
- Procjenjuje NS
- Ako rezultat spora ovisi o odluci ES
- ES "question is not relevant, that is to say, if the answer to that question, regardless of what it may be, can in no way affect the outcome of the case." (CILFIT)
- u pojedinim slučajevima nacionalni sud može zaključiti da europskog pravo u njegovom predmetu nije primjenjivo
- nacionalni sud pri formulaciji zahtjeva za prethodnu odluku mora ES-u u dovoljnoj mjeri **objasniti okolnosti predmeta** koji se pred njim vodi (i pravne i činjenične), kako bi ES mogao zaključiti hoće li njegov odgovor biti koristan.
- U suprotnom, ES se može proglasiti nenadležnim.

17

Doktrina *acte clair*

- sudovi protiv čijih odluka nema pravnog lijeka prema nacionalnom pravu **moraju**, u pravilu, podnijeti takva pitanja Sudu, **osim**
- 1. Ako je pravo Unije **irelevantno** za spor
- 2. ako je Sud **već presudio o tome** (a nema novog konteksta koji stvara ozbiljnu sumnju može li se primijeniti ta sudska praksa) - slučaj *Da Costa* (*doktrina acte éclairée*)
- **Izuzetak se primjenjuje bez obzira na vrstu postupka pa čak i ako pitanja nisu potpuno identična.**

18

- Ovu doktrinu je ES pojasnio u slučaju *Da Costa*:
- "Prema čl. 234 UEZ bezrezervno zahtjeva od nacionalnog suda ili tribunala protiv čijih odluka nema prava žalbe da upute Europskom sudu svako pitanje tumačenja koje se pred njima pojavi, autoritet ranije odluke Suda može lišiti te obveze. To je naročito u slučaju ako su pitanja identična s onima koja su već bila predmetom prethodnog postupka i o kojima je Europski sud već donio svoju odluku, bez obzira na vrstu postupka, pa čak i ako pitanja nisu potpuno ista."
- **BITNO** } No, ukoliko se nacionalni sud ne slaže s prijašnjom odlukom ES-a, on može uputiti zahtjev što je prilika za ES da promjeni svoj raniji stav!!!
- Rasmussen navodi kako cilj odluke ES u *Da Costa* nije bio olakšati obvezu sudova zadnje instance iz čl. 267/3 UFEU već **uspostaviti erga omnes učinak svojih odluka!!!**

19

3. ako je ispravno tumačenje pravila prava Zajednice očito - **acte clair doktrina** - slučaj *CILFIT*
 - "in claris non fit interpretatio"
 - Ona oslobađa nacionalni sud iz čl. 267 st. 3 obveze da uputi pitanje ukoliko je odgovor očit ("...the correct application of Community Law is so obvious as to leave no scope for any reasonable doubt") pa čak i ako ne postoji ranija odluka ES o tome pitanju!!!
 - Prema su se rasprave o njoj vodile desetljećima, ES ju je prvi put upotrijebio u predmetu *CILFIT* iz 1983. godine, u kojem je naveo uvjete pod kojima se ova iznimka primjenjuje.

20

- radi se o **objektivnoj**, a ne subjektivnoj jasnoći norme
- norma mora biti dovoljno jasna ne samo sudu koji rješava predmet već i svim sudovima u svim državama članicama
- u predmetu *Intermodal* (C-495/03) ES je potvrdio kako "materija ne mora biti jednako očita nesudskim odnosno upravnim tijelima"

21

- ES ovlašten isključivo dati **koristan odgovor** nacionalnom sudu koji mora biti u prilici iskoristiti odgovor.
- Stoga, kao prvo, pitanje može postaviti **samo u vlastito ime i samo iz konteksta predmeta koji još nije dovršen ...**
- Stoga, sud ne može donijeti odluku, pa potom postaviti prethodno pitanje, osim ako nije u mogućnosti na vlastitu inicijativu, po dobivenom odgovoru, ponovo otvoriti postupak (predmet 338/85 *Pardini*, par.130).

22

Faza postupka u kojoj se upućuje pitanje?

- ES: "Na nacionalnom sudu je da odluči u kojoj fazi postupka je nužno uputiti prethodno pitanje" (C-338/85 *Pardini*, par.8)
- U *Irish Creamery*, ES je rekao kako odluka o tome u kojoj fazi postupka uputiti pitanje ovisi o "razlozima procesne organizacije i učinkovitosti koje ocjenjuje nacionalni sud"
- U pravilu, ES se neće miješati u diskreciju nacionalnog suda osim ako je očito da je zahtjev preuranjen, što će biti jasno već iz sadržaja samog zahtjeva!!!

23

- Ukoliko nacionalni sud nije u dovoljnoj mjeri utvrdio pravno i činjenično stanje, ES može odaciti takav zahtjev što je i učinio u predmetu *Telemarsicabruzzo*.
- Nacionalni sud mora dakle u dovoljnoj mjeri raspraviti slučaj kako bi uopće mogao zaključiti što mu je relevantno za konačnu odluku, čime je **IPAK ograničena njegova** diskrecija u pogledu stadija u kojem uputiti pitanje

24

- ES je ovlašten provjeriti da li postupak još uvijek teče pred tim sudom (**C-338/85 Pardini**)
- Ono što je bitno za ocjenu teče li postupak pred tim sudom je to **može li taj sud primjeniti odluku ES!**
- Ako je nacionalni sud već donio odluku ali ga nacionalno procesno pravo ovlašćuje da je ponovno otvori, ES će ipak dati odgovor.

25

Učinci prethodnih odluka

- interpretacija postaje relevantna i izvan predmeta iz kojeg je pitanje postavljeno.
- Tako u pravu EU ne postoji službena doktrina *stare decisis*, učinak interpretacija ES izvan predmeta u pitanju vrlo je sličan kao i u sustavu presedana.
- Naime, interpretacije ES obvezuju izvan spora, jer postaju sastavni dio pravne norme koju objašnjavaju, a koja kao takva obvezuje.
- interpretacije su retroaktivne
- *erga omnes* (npr. spojeni predmeti 66, 127 and 128/79 *Salumi*).

26

Forma zahtjeva

- može biti u bilo kojoj formi koju dopušta nacionalno pravo (*De Geus v. Bosch*)
- međutim, treba imati na umu da je upravo to dokument koji služi kao temelj za postupak pred Europskim sudom te da stoga **mora sadržavati takve informacije koje će Sudu omogućiti da dade odgovor koji će biti od pomoći nacionalnom sudu**
- Zbog potrebe da se zahtjev prevede treba ga sastaviti **jednostavno, jasno i precizno**, izbjegavajući suvišne detalje
- Maksimum od **10 strana** je često dovoljan da bi se na odgovarajući način izložio kontekst zahtjeva za prethodnu odluku
- Zahtjev mora biti **kratak, ali dovoljno kompletan** i mora sadržavati sve relevantne informacije da Sudu i strankama koje su ovlaštene podnijeti primjedbe omogućiti jasno shvaćanje činjeničnog i pravnog konteksta glavnog postupka

27

Sadržaj zahtjeva?

1. sadržavati **kratki opis sadržaja spora**
2. iznijeti značenje bilo koje **primjenjive nacionalne odredbe** i identificirati, ako je potrebno, relevantnu nacionalnu sudsku praksu,
3. **identificirati odredbu prava EU** koja je relevantna za predmet
4. **objasniti razloge** koji su naveli nacionalni sud da postavi pitanje
5. uključiti, kad je to prikladno, **sažetak glavnih argumenata stranaka**.
6. **Green light procedure**

28

- Samo pitanje ili pitanja trebaju biti iznesena u odvojenom i jasno prepoznatljivom dijelu zahtjeva, u pravilu na početku ili na kraju.
- Broj pitanja?
- Formulacija?
- Common law/Civil Law?

29

- **Obustava/prekid** nacionalnog postupka ali su moguće privremene mjere
- postupak pred ES je **besplatan** i ES ne odlučuje o troškovima glavnog postupka već je to prepušteno nacionalnom sudu
- Nacionalni sud bi trebao obavijestiti ES o poduzetim mjerama nakon što je dobio odgovor te ako je to moguće dostaviti kopiju konačne odluke!
- Čine li to NS?

30

Pojednostavljeni, ubrzani postupak i hitni postupak

- Čl. 104/3 Pravila postupka predviđa mogućnost donošenja prethodne odluke suda u pojednostavljenom postupku i to u 3 slučaja:
 1. ako se odgovor može jasno zaključiti temeljem postojeće sudske prakse ES-a
 2. ako je postavljeno pitanje identično
 3. kada nema osnovane sumnje u ispravnost odgovora
- U tim slučajevima, sud je ovlašten nakon što obavijesti NS i razmotri pisane opservacije potencijalnih sudionika i NO, bez održavanja usmene rasprave donijeti odluku u obliku obrazloženog rješenja (*reasoned opinion*) u kojem se poziva na raniju praksu ili presudu

31

Ubrzani prethodni postupak

- 2000.g. je uvedena mogućnost provođenja ubrzanog postupka iz čl. 105 Pravila postupka
- Provodi se samo iznimno na zahtjev nacionalnog suda koji mora opravdati zahtjev razlozima hitnosti.
- Na taj je način omogućeno preskakanje pisane faze postupka
- u razdoblju od 2005. do 2009. njegova primjena je zatražena u 25 predmeta, a odobrena u svega 2
- Tako je on prvi put primijenjen u slučaju *Jippes* gdje se radilo o zahtjevu za ocjenom valjanosti mjere Unije o zabrani cjepiva protiv zaraznih bolesti. Sud je uzeo u obzir brzinu kojom se bolest širi i velik broj životinja koje će biti eutanazirane.

32

PPU

- Odlukom Vijeća EU od 20. prosinca 2007. godine, za područje slobode, sigurnosti i pravde, uveden je novi hitni prethodni postupak (čzv. PPU - *procédure préliminaire d'urgence*).
- Novi postupak se primjenjuje od 1. ožujka 2008. godine i već postoji nekoliko slučajeva koje je ES odlučio prema ovim novim pravilima
- PPU je uređen člankom 23a Statuta i člankom 106 Pravila postupka Europskog suda, a Sud je sastavio i uputu za nacionalne sudove o načinu postupanja sa zahtjevom za PPU.
- Hitni postupak se provodi na zahtjev nacionalnog suda, a iznimno *ex officio*, na prijedlog predsjednika suda ukoliko on smatra da bi trebalo provesti hitni postupak zbog naravi slučaja.

33

- Primjenom pravila o PPU se bitno pojednostavljaju pojedine faze postupka ali se postavljaju i stanovita ograničenja kako za sam Europski sud tako i za sudionike u postupku, a naročito države članice.
- Stoga se ovaj postupak koristi samo iznimno kada je to uistinu nužno (hitno) da nacionalni sud čim prije dobije odgovor.
- "*justice in haste may be justice denied*"
- može provesti isključivo za slučajeve iz područja slobode, sigurnosti i pravde.
- Glava V UEU (Lisabon)

34

Je li nužno donositi implementacijsko zakonodavstvo?

- Prethodni postupak je *sui generis* postupak i nije ovisan o nikakvim nacionalnim procesnim pravilima.
- Članak 267 UFEU ima izravni učinak i nije potrebno donositi posebno nacionalno zakonodavstvo koje regulira kada i kako uputiti pitanje već je to u pravilu uređeno kombinacijom sudske prakse ES-a i općim nacionalnim procesnim pravilima
- ako nacionalni zakonodavac odluči urediti ovaj postupak mora to učiniti u skladu s čl. 267 UFEU, Uputom ES (Smjernice) te sudskom praksom ES koja uređuje ovaj postupak.

35

Kako će hrvatski suci surađivati s Europskim sudom?

36

Implementacija prethodnog postupka u RH

- Čl. 18. st. 3-5 ZKP-a tako predviđa:
 - St.3. 'Ako sud koji vodi postupak smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo može podnijeti zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku, o čemu će obavijestiti stranke.
 - St. 4. Ako se postupak vodi pred sudom protiv čije odluke nije dopuštena žalba, a taj sud smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo podnijet će zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku, o čemu će obavijestiti stranke.
 - St.5. U slučaju iz stavka 3. i 4. ovog članka sud će prekinuti postupak do donošenja odluke Suda Europske unije. Za vrijeme trajanja prekida postupka sud može provoditi samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.
- Obligatoran (ex lege) prekid postupka?

37

- Prvotno rješenje koje je bilo predloženo je da prethodni postupak bude 'ugrađen' u čl. 212 ZPP-a koji je glasio:
 - „Postupak se prekida
 - (...)
 - B) kad je podnesen zahtjev za prethodno tumačenje Europskom sudu,”
- Sukladno novim izmjenama i dopunama ZPP-a, prethodni postupak je 'ugrađen' u čl. 213 koji glasi: "Sud će prekid postupka odrediti i ako je:
 1. odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju (čl. 12)
 2. odlučio podnijeti zahtjev Europskom sudu o tumačenju prava Europske unije ili o valjanosti akta koji su donjele institucije Europske unije."

38

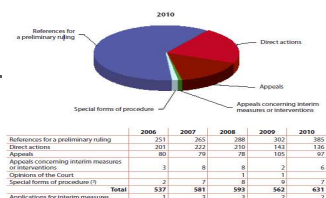
- Premda je hrvatski zakonodavac na dobrom putu jer se odlučio regulirati prethodni postupak
- smatram da su rješenja koja je zasad ponudio **parcijalna, nesustavna i ishitrena**, motivirana zasigurno željom da Hrvatska čim prije ispuni obveze i zatvori pregovaračko poglavlje 23.
- Nesustavnost ???
- Parcijalna regulacija???

39

- smatram kako bi prethodni postupak u RH bilo dobro **urediti jednim aktom koji se odnosi na sve vrste sudova i postupaka**, a posebnim zakonima eventualno predvidjeti neke posebnosti koje se tiču određene vrste postupka.
- Pr. Slovenci, koji su prethodni postupak regulirali u zakonu koji je krovni za sve sudove – Zakonu o sudovima.
- Bilo bi uputno da isti model usvoji i RH.

40

New cases — Nature of proceedings (2006–10) (1)

(1) The figures given (gross figures) represent the total number of cases, without account being taken of the joint consideration of cases on the ground of identity (one case number = one case).

(2) The following are considered to be special forms of procedure: certification (Article 66 of the Rules of Procedure), taxation of costs (Article 74 of the Rules of Procedure), legal aid (Article 76 of the Rules of Procedure), application to set aside a judgment given by default (Article 68 of the Rules of Procedure), the early procedure (see Article 57 of the Rules of Procedure), interim orders (Article 98 of the Rules of Procedure), interpretation of a judgment (Article 102 of the Rules of Procedure), participation of a proposed by the First Advocate General to review a decision of the General Court (Article 62 of the Statute of the Court of Justice), attachment procedure (Protocol on Privileges and Immunities), cases concerning immunity (Protocol on Privileges and Immunities).

41

Hvala vam na pažnji!

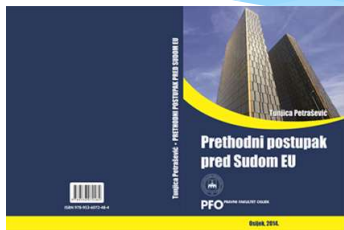

42

Tijek prethodnog postupka pred Europskim sudom

Doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

- * PP otpočinje **zahtjevom** nacionalnog suda
- * odvija se u 2 faze:
- * **Prva faza** je nacionalni postupak
 - a) prilikom donošenja odluke o upućivanju pitanja i
 - b) postupak pred nacionalnim sudom nakon što dobije prethodnu odluku ES.
- * **Druga faza** je postupak pred samim Europskim sudom.
- * Za postupak pred ES postoje uglavnom jasno definirana nadnacionalna europska pravila
- * čl. 267 UFEU, a detaljnije razraden Statutom i Poslovnikom

- * Postupak pred ES ima 2 stadija: **pisani i usmeni** dio postupka
- * Nakon što zaprimi zahtjev nacionalnog suda:
 1. Tajništvo Europskog suda registrira predmet i dodjeljuje mu broj (npr. C-250/14)
 2. Predsjednik Suda bira **suca izvjestitelja**, a prvi Nezavisni odvjetnik bira NO za taj konkretni slučaj.
 3. Potom se zahtjev nacionalnog suda prevodi na sve službene jezike država članica EU.

- * U službenom listu EU - serija C objavljuje se ime nacionalnog suda koji je uputio zahtjev, broj predmeta te pitanje/pitanja koje je postavio nacionalni sud
- * Zahtjev se potom **notificira**:
 1. strankama iz glavnog postupka,
 2. Europskoj komisiji
 3. nacionalnim vladama svih država članica.
 4. institucija/institucije koje su donijele akt čije se tumačenje odnosno ocjena valjanosti traži.

- * Sud poziva sve zainteresirane da podnesu svoja **pisana očitovanja** (engl. written observations).
- * Države članice se obavještavaju putem njihovog stalnog predstavnika u Bruxellesu.
- * Stranke se pak obavještavaju putem njihovih zastupnika čiji su podaci navedeni u zahtjevu nacionalnog suda.
- * Od datuma primitka obavijesti računa se **rok za podnošenje** pisanih očitovanja (**2 mј.**)
- * U tom trenutku otpočinje pisana faza postupka

Pisana faza postupka

- * Sve zainteresirane strane su pozvane podnijeti svoja pisana očitovanja, ne i obvezne!
- * trebala poslužiti kao prijedlog Sudu kako bi on trebao odgovoriti na pitanja nacionalnoga suda.
- * sažeto i jasno navesti argumente na kojima se temelje prijedlozi odgovora
- * dostavljaju se Sudu, a potom se ona putem Tajništva dostavljaju svim ostalim sudionicima u postupku.
- * Ona će se dostaviti čak i onim sudionicima koji se nisu pisano očitovali jer oni i dalje zadržavaju pravo usmeno se očitovati.

- * Pisana očitovanja se moraju dostaviti sudu u roku od 2 mjeseca od notifikacije.
- * Ovaj rok može biti samo produžen za još 10 dana iz razloga udaljenosti.
- * Očitovanja treba dostaviti Tajništvu suda osobno, poštom, faxom ili putem e-maila
- * Sud EU je 2011. Usvojio **Odluku o uspostavi e-Curria** pa je sada dostava dokumenata elektronskim putem općeprihvaćeni način komunikacije Suda i stranaka odnosno ostalih sudionika u postupku

- * E-Curia je informatička aplikacija koja omogućava podnošenje i dostavu postupovnih akata elektroničkim putem
- * Ona također omogućava i uvid u te akte.
- * E-Curia je zajednička trima sudovima koji čine Sud Europske unije
- * Otvaranje korisničkog računa putem tajništva jednog od sudova jednako vrijedi i za tajništva ostala dva suda.

- * Što se tiče forme očitovanja, ona nije propisana.
- * Ono što je svakako nužno navesti je: naziv predmeta, broj predmeta te ime stranke u čije se ime očitovanje podnosi.
- * Sud je izdao **praktičnu uputu** - smjernice za zastupnike stranaka u kojoj se između ostalog navodi što očitovanje treba sadržavati:
 1. relevantne činjenice i relevantnu odredbu nacionalnog prava,
 2. pravne argumente uključujući i referencu na sudsku praksu Europskog suda
 3. prijedlog odgovora na postavljena pitanja.

- * moguće **samo jedno pisano očitovanje** u prethodnom postupku te se nije moguće dodatno pisano očitovati o navodima ostalih sudionika
- * Pisana faza se smatra okončanom kada su pristigla sva pisana očitovanja u propisanom roku.
- * Činjenica da se netko nije pisano očitovao, a ima pravo sudjelovanja u postupku ga ne prekludira da se usmeno očituje u usmenoj fazi postupka

Usmena faza postupka

- * Nakon što je okončana pisana faza postupka, sudac izvjestitelj u tom predmetu sastavlja **preliminarno izvješće** za opću sjednicu na kojoj sudjeluju svi suci.
- * Na toj sjednici, sudac izvjestitelj, u konzultacijama s nezavisnim odvjetnikom, predlaže određene procesne radnje ili pripreme mjere.
- * U većini slučajeva, Sud na prijedlog suca izvjestitelja odmah predlaže otvaranje usmenog postupka bez poduzimanja posebnih pripremnih radnji.
- * Točan datum usmene rasprave određuje predsjednik Suda.

- * Oko tri tjedna prije usmene rasprave, zastupnicima stranaka iz glavnog postupka, zainteresiranim stranama i drugim sudionicima se dostavlja **izvješće za raspravu (engl. Report for the hearing)**
- * Izvješće sastavlja sudac izvjesitelj, a u njemu se nalazi
 - a) opis pravnog i činjeničnog stanja predmeta,
 - b) navode se postavljena pitanja,
 - c) predloženi odgovori koji su pristigli
 - d) argumenti koji ih podupiru.

- * Izvorno, u prethodnom postupku, usmena rasprava se provodila u baš svakome predmetu.
- * No sa svrhom rasterećenja Suda i smanjenja duljine postupka, danas je moguće izostaviti usmenu fazu postupka.
- * Ukoliko neki od procesnih ovlaštenika ne koristi svoje pravo očitovanja na usmenoj raspravi to ne znači da priznaje navode drugih sudionika
- * Također, svatko onaj tko je bio ovlašten pisano se očitovati, ima pravo sudjelovanja i na usmenoj raspravi bez obzira jeli koristio svoje pravo na pisano očitovanje.

- * Netom prije usmene rasprave, Sud poziva one koji će iskazivati na kratki **"zatvoreni" sastanak** radi dogovora oko organizacije usmene rasprave.
- * Sud može od zastupnika zatražiti da se **očituju o točno određenim pitanjima** ukoliko to već nije zatražio u obavijesti/pozivu za usmenu raspravu
- * Vrijeme dozvoljeno za izlaganje je **15, max. 20 min.**

- * Redosljed izlaganja je slijedeći:

Tužitelj (žalitelj) → tuženi → ostali sudionici iz nacionalnog postupka → države članice → institucije EU
→ Komisija.

- * Usmeno očitovanje bi se trebalo svesti na to da se **pokušaju oboriti argumenti drugih sudionika** bilo navedenih u pisanim očitovanjima ili izrečenim na samoj usmenoj raspravi.
- * Usmeno izlaganje se ne smije svesti na ponavljanje, a još gore čitanje pisanog podneska
- * Svaki sudionik ima pravo na kratku **završnu riječ** što bi se trebalo svesti na osvrt na argumente ostalih, a ne ponavljanje vlastitih.
- * Suci vas mogu prekidati i postavljati pitanja kako bi pojasnili bilo činjenice nacionalnog spora ili sadržaj nacionalnog prava.

Zastupanje stranaka

- * Prema čl. 104/2 Poslovnika, u prethodnom postupku pred ES može zastupati svaka osoba koja je to ovlaštena činiti pred nacionalnim sudom.
- * To znači da ukoliko nacionalno procesno pravo ne propisuje obvezno zastupanje, stranke se mogu same zastupati i u postupku pred ES.

Upotreba jezika u prethodnom postupku

- * U Uniji su u uporabi 24 službena jezika, koji su svi međusobno ravnopravni pa se i svi oni mogu pojaviti u postupku pred ES.
- * U postupku pred ES jasno treba razlikovati **jezik predmeta** i **radni jezik Suda**.
- * Svi službeni jezici država članica mogu biti radni jezici predmeta pa **svaki predmet može imati svoj vlastiti jezik**
- * Radni jezik Suda je francuski, koji se korисти u svakodnevnoj komunikaciji sudaca međusobno te sudaca i nezavisnih odvjetnika kao i prilikom odlučivanja.
- * Slijedom toga, svaki podnesak podnesen na nekom drugom jeziku se prevodi na francuski kao radni jezik Suda.

Spajanje predmeta

- * Dva ili više istovrsnih predmeta se može spojiti odlukom predsjednika Suda u bilo kojem trenutku
- * U pravilu, Sud će predmete spojiti po okončanju pisane faze postupka, na administrativnom sastanku koji se održava nakon preliminarnog izvješća suca izvjestitelja.
- * No premda vrlo rijetko, predmeti mogu biti spojeni i prije održavanja pisane faze postupka kao i samo za potrebe donošenja zajedničke presude.

- * Spajanje ne znači da stranke iz jednog predmeta postaju strankama u drugome predmetu i obrnuto.
- * Svrha spajanja je isključivo **povećanje procesne efikasnosti** te se Sudu omogućava da istovremeno ima pregled svih pendetnih slučajeva koji su pokrenuti po istom pitanju.

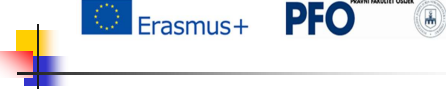
Troškovi postupka i pravna pomoć

- * besplatan u smislu da se ne plaćaju pristojbe samome Sudu no naravno da je njegova provedba povezana s relativno velikim troškovima.
- * U troškove postupka ulaze nagrade odvjetnicima, naknade svejdocima, poštanski i telefonski troškovi kao i oni koje su stranke same imale.
- * troškovi puta i smještaja u Luxembourg.

- * Čl. 76 Poslovnika Suda predviđa pravnu pomoć, no Sud ima vrlo ograničena sredstva u tu svrhu.
- * Svaka stranka može u bilo koje vrijeme zatražiti besplatnu pravnu pomoć ukoliko dokaže da ne može sama snositi troškove postupka.
- * No razlika u prethodnom postupku je u tome što takva stranka mora najprije pokušati zatražiti besplatnu pravnu pomoć pred nacionalnim sudom. Ukoliko nacionalni sud odobri, odobrit će i ES.

Zahvaljujem na pažnji!

Izravni sudski nadzor nad pravom EU - tužba za poništenje akta Unije

Pripremio:
Doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

1 1

8.9.2017. 2 2

Relevantni članci UFEU

- **Članak 262**
- Sud EU **nadgleda zakonitost** zakonodavnih akata, akata Vijeća, Komisije i Europske središnje banke, osim preporuka i mišljenja, te akata Europskog parlamenta i Europskog vijeća **koji su usvojeni s namjerom da proizvode pravne učinke prema trećima**. Sud također nadzire zakonitost akata tijela, ureda ili agencija Unije koji su usvojeni s namjerom da proizvode pravne učinke prema trećima.
- Sud je u tu svrhu nadležan u postupcima koje pokrenu **države članice, Europski parlament, Vijeće ili Komisija** temeljem **nedostatka ovlasti, povrede bitnog procesnog zahtjeva, povrede Ugovora** ili bilo kojeg drugog pravnog pravila koje se odnosi na njihovu primjenu, **ili zloupotrebe ovlasti**.
- Pod istim uvjetima, Sud je nadležan u postupcima koje pokrenu Revizorski sud, Europska središnja banka ili Odbor regija u svrhu zaštite svojih prerogativa.

8.9.2017. 3 3

- **Svaka fizička ili pravna osoba** može, pod uvjetima iz prvog i drugog (pod)paragrafa, pokrenuti postupak **protiv akta koji je adresiran na tu osobu, ili koji je za nju od izravnog i individualnog interesa**, te protiv regulatornog akta koji je za njih od izravnog interesa, a ne zahtjeva nikakve provedbene mjere.
- Akti kojima se uspostavljaju tijela, uredi i agencije Unije mogu propisati posebne uvjete i aranžmane u pogledu postupaka koje fizičke i pravne osobe pokreću protiv akata tih tijela, ureda i agencija kojima je namjera proizvesti pravne učinke u odnosu na njih.
- Postupci predviđeni ovim člankom pokreću se u roku od dva mjeseca od objavljivanja mjere, ili od njene notifikacije tužitelju, ili, u nedostatku navedenoga, od dana kad je mjera postala poznata tužitelju.
- **Članak 264**
- Ako je tužba utemeljena, Sud Europske unije poništiti će akt u pitanju.
- Sud će ipak, ako to smatra potrebnim, odrediti koje učinke poništenog akta treba smatrati konačnima.

8.9.2017. 4 4

Tužba zbog propusta

- **Članak 265**
- Ako Europski parlament, Europsko vijeće, Vijeće, Komisija ili Europska središnja banka, propuste djelovati suprotno ovom Ugovoru, države članice i ostale institucije Unije mogu podnijeti tužbu Sudu Europske unije tražeći da utvrdi povredu. Ovaj članak primjenjuje se, pod jednakim uvjetima, na tijela, uredi i agencije Unije koji propuste djelovati.
- Tužba je prihvatljiva samo ako je institucija, tijelo, ured ili agencija u pitanju prvo pozvana djelovati. Ako, unutar dva mjeseca od takvog poziva, institucija, tijelo, ured ili agencija u pitanju ne definiira svoje stajalište, tužba se može podnijeti u nastavnom roku od dva mjeseca.
- Svaka fizička ili pravna osoba može se, pod uvjetima predviđenim prethodnim paragrafima, žaliti Sudu da su joj institucija, tijelo, ured ili agencija Unije propustili uputiti akt, osim preporuke i mišljenja.
- **Članak 266**
- **Institucija čiji je akt poništen ili čiji je propust da donese akt proglašen suprotnim Ugovorima dužna je poduzeti nužne mjere da udovolji presudi Suda Europske unije.**
- Ta obveza neće utjecati na bilo koju obvezu koja može rezultirati primjenom drugog paragrafa članka 340.

8.9.2017. 5 5

Aktivna/pasivna legitimacija

- Čl. 262 UFEU (ex. Čl. 230 UEZ)
- Tužba se podnosi **protiv akta Unije**
- **tužena je strana u postupku institucija EU koja je donijela akt**, ili ako su ga donijeli zajedno Vijeće i Europski parlament tada obje institucije.
- Tužbu mogu podnijeti **institucije EU i države članice**, kao privilegirani tužitelji, čiji se pravni interes podrazumijeva
- Važno je, međutim, da takvu tužbu mogu izravno Sudu podnijeti i pojedinci, fizičke i pravne osobe, pod uvjetom da pokažu postojanje pravnog interesa.

8.9.2017. 6 6

- Postojanje aktivne legitimacije pojedinaca ovisi o interpretaciji izraza *'od izravnog i individualnog interesa'*
- Sudska praksa koja interpretira taj izraz, posebice *'individualni interes'* dosta je složena i nekonzistentna
- mnogi komentatori smatraju da je Europski sud pristup pojedinca Sudu u svrhu podnošenja ove tužbe **pretjerano ograničio!!!**

8.9.2017. 7 7

1. **Privilegirani** (Vijeće, EK, EP i DČ) – bez dokazivanja interesa
2. **Poluprivilegirani** (ESB, Odbor revizora, Odbor regija) – *“u svrhu zaštite svojih prerogativa”*
3. **Pojedinci** (fizičke i pravne osobe) – *“ukoliko ih se akt izravno i individualno tiče”*

8.9.2017. 8 8

- Ako ustanovi da je tužbeni zahtjev osnovan, Sud poništava akt u pitanju s učincima *ex tunc i erga omnes*.
- Poništavanje odluka političkih tijela – legitimitet?
- Od institucije od koje je potekao poništeni akt, zahtjeva se da takav akt *ukine ili zamijeni novim* koji će biti zakonit.
- Rok za podnošenje ove tužbe ograničen je na **2 mjeseca od objavljivanja** akta u Službenom listu EU, ili, u izostanku objavljivanja, na **2 mjeseca od notifikacije tužitelju** (OBJEKTIVNI ROKOVI) ili od kad je tužitelj za akt saznao (SUBJEKTIVNI ROK)

8.9.2017. 9 9

Razlozi za poništenje akta

1. Nedostatak (institucije) ovlasti za donošenje akta
2. Nedostatak ovlasti Unije za donošenje akta (u odnosu na dč) – test supsidijarnosti
3. Povreda bitnog procesnog zahtjeva
4. Povreda ugovora ili bilo kojeg pravnog pravila koje se odnosi na njegovu primjenu
5. Zloraba ovlaštenja (vrlo je teško dokazati namjeru...)

8.9.2017. 10 10

Za što služi ovaj postupak?

- Ovaj postupak često su koristile institucije EU *u borbi za određenu poziciju kroz koju se definirala institucionalna ravnoteža* na razini EU.
- Naime, ukoliko određena institucija smatra da je neki akt donesen u postupku u kojem je njena uloga trebala biti veća, mogućnost koju ima na raspolaganju jest da traži poništenje tog akta zbog njegova donošenja na krivom pravnom temelju (tj. na temelju pogrešnog članka Ugovora)
- Prije Lisabona, osim što su se ovlasti institucija razlikovale **ovisno o pravnom temelju** unutar Ugovora, one su se također razlikovale i **ovisno o tome u kojem se stupu EU** neki akt donosi.

8.9.2017. 11 11

- Npr. Europski parlament nije imao zakonodavnu ovlast u 2. i 3. stupu Unije, a položaj je EK oslabljen mogućnošću da inicijativu za donošenje nekog akta daju i države članice.
- Stoga tim institucijama može biti u u interesu da se mjere donose u okviru 1. stupa, jer je tada njihova institucionalna pozicija jača.
- Osim u svrhu održavanja ravnoteže ovlasti na horizontalnoj razini, postupak povodom tužbe za poništenje bitan je i za rješavanje pitanja **vertikalne razdiobe ovlasti – između EU i dč**

8.9.2017. 12 12

- EU je utemeljena na **načelu dodijeljenih ovlasti**, te stoga može odlučivati samo o onim pitanjima na koju je ovlaštuje Ugovor.
- Ako je Ugovor ne ovlaštuje, znači da su ovlast zadržale države članice, te je bilo koji akt koji u tom području donesu institucije EU nevaljan.
- Stoga se u ovu svrhu tužitelj koji podnosi tužbu za poništenje treba pozvati na **nedostatak ovlasti kao razlog za poništenje** akta donesenog na europskoj razini.
- Ovaj, u federalnim sustavima uobičajeni argument, upotrijebila je Njemačka u predmetu **Tobacco Advertising**, tvrdeći da EZ nije bila ovlaštena donijeti jednu direktivu kojom se zabranjuje reklamiranje duhanskih proizvoda.
- U tom je predmetu **ES prvi put poništio jedan europski akt** iz razloga nedostatka ovlasti.

8.9.2017. 13 13

Pojedinci i tužba za poništenje

- Razlog iz kojeg pojedinci (pravne i fizičke osobe), mogu željeti da se proglasi nevaljanim neki akt institucije EU postoji **kad takav akt utječe ili može utjecati na smjernice njihovih prava**.
- Ugovor međutim, ne omogućava pojedincima bezuvjetni pristup Sudu da bi tražili poništenje akta.
- Jedina situacija u kojoj je izvjesno da će pojedinac imati procesnu legitimaciju za podnošenje ove tužbe jest kad se radi o aktu **koji je adresiran na tog pojedinca**.
- U ostalim slučajevima, kada se radi bilo o aktu adresiranom na drugu osobu ili na državu, pojedinci će pred Sudom morati dokazati da je taj akt za njih od **'izravnog i individualnog interesa'**, prije nego što Sud bude ovlašten ući u meritum njihovog zahtjeva za poništenje

8.9.2017. 14 14

- Vodeći predmet u kojem je Sud dao svoju interpretaciju ovog izraza, predmet 25/62 **Plaumann**, datira još iz 1963. godine.
- ...jedan je uvoznik klementina u Njemačku tražio poništenje jedne odluke EK kojom je odbila zahtjev Njemačke da suspendira ubiranje carine na uvoz klementina iz trećih država u Njemačku.
- ES je objasnio što znači izraz 'od individualnog interesa' na sljedeći način: **„Osobe različite od onih na koje je adresirana neka odluka mogu tvrditi da je ona za njih od individualnog interesa jedino ako ih ta odluka pogađa zbog nekih atributa koji su njima specifični ili zbog okolnosti u kojima su različiti od svih drugih osoba i zbog tih ih faktora razlikuje individualno baš kao u slučaju adresirane osobe.“**

8.9.2017. 15 15

- Primjenjujući ovu formulu na tužitelja Sud je zaključio: **„U ovom slučaju tužitelja osporena odluka pogađa kao uvoznika klementina, što će reći, iz razloga trgovačke aktivnosti koju u bilo koje doba može obavljati bilo koja osoba i stoga nije takva da tužitelja razlikuje u odnosu na osporavanu odluku kao u slučaju adresata.“**
- Ovakva interpretacija procesne legitimacije pojedinaca onemogućila je većinu tužbi koje su ovi podnosili izravno Europskom sudu.
- kritika ovakve prakse

8.9.2017. 16 16

- Pozivi na njenu izmjenu nedavno su došli iz redova samog Suda, od strane nezavisnog odvjetnika Jacobsa u predmetu **UPA**, koji je **preusko tumačenje izraza 'od individualnog interesa' smatrao suprotnim načelu djelotvorne sudske zaštite**.
- Novu interpretaciju ponudio je i Sud prvog stupnja u predmetu **Jégo Quéré**.
- Europski je sud, međutim, odbio promijeniti dosadašnje stajalište tvrdeći **„kako je na državama članicama da uspostave sustav pravnih lijekova i postupaka koji osiguravaju poštivanje prava na djelotvornu sudsku zaštitu.“**

8.9.2017. 17 17

- Europski je sud, dakle, **odgovornost za promjenu sustava prevatio na države članice**.
- Pristup pojedinaca ostaje stoga i dalje vrlo ograničen
- češći put kojim će se pojedinci stoga koristiti u svrhu osporavanja mjera Unije koje drže nevaljanim bit će posredni – **osporavanjem provedbene nacionalne mjere pred nacionalnim sudom i indirektno isticanje nevaljanosti mjere Unije na kojoj je domaća mjera utemeljena- zaobilazni put!!!**

8.9.2017. 18 18

Lisabonski ugovor - novine

- Kontrola ES je podvrgnuo akte EV, ureda, agencija i dr. tijela
- Uklanjanje izraza "ili odluke upućene drugoj osobi...", čime je kodificirana praksa ES da nije bitno je li aktu pitanju opći ili individualni
- Bitan uvjet je da je od izravnog i individualnog utjecaja za tužitelja
- Dokinut je uvjet individualni interes za podnošenje tužbe protiv **regulatornog akta** koji ne zahtjeva provedbene mjere
- No nije jasno što je to regulatorni akt jer se ne spominje među pravnim aktima Unije
- Dakle, **proširena je aktivna legitimacija pojedinca!**

8.9.2017. 19/19

- Aktivna legitimacija za nove subjekte:
 1. Odbor regija (ako se zadire u njegove ovlasti)
 2. Nacionalni parlamenti – posredno kroz kontrolu načela supsidijarnosti (država u ime nacionalnog parlamenta)

8.9.2017. 20/20

Tužbe za naknadu štete

- Protiv EU
- Članak 340 UFEU
- "Unija je, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti"
- šteta se može počiniti nezakonitim djelovanjem ili propustom.
- Aktivnu legitimaciju imaju; institucije, države članice te pravne i fizičke osobe

8.9.2017. 21

- Osnovni je zahtjev da im institucija EU naknadi štetu koju je uzrokovala protupravnim djelovanjem ili propustom
- predmetu T-546/13 Ante Šumelj i drugi protiv Europske unije od 16.10.2013.
- Tužitelji su javni ovršitelji koji tuže EU zbog povreda članka 36. Ugovora o pristupanju (Priloga VII točka 1.) te povreda relevantnih odredbi Povelje o temeljnim pravima EU.
- Prema navodima tužitelja, zadatak EK bio je da u skladu sa člankom 36. Ugovora o pristupanju prati sve preuzete obveze pa tako i obvezu RH da ustroji službu javnih ovršitelja i stvori sve uvjete potrebne za punu implementaciju te službe u hrvatski pravni poredak do 1. siječnja 2012. godine.

8.9.2017. 22

SUD PRAVDE U EU: Hrvatski javni ovršitelji tužili Europu

Presedan varždinskog suda teški je udar na državni proračun

Javni ovršitelji koji nikad nisu počeli s poslom dobivaju po 18.000 kuna zadovoljštine

8.9.2017. 23

Hvala vam na pažnji!

8.9.2017. 24/24

Erasmus+ PFO PRAVNI FAKULTET OSIJEK

Ubrzani i hitni prethodni postupak (PPU)

1

DOC.DR.SC. TUNJICA PETRAŠEVIĆ
PRAVNI FAKULTET U OSIJEKU
TPETRASE@PRAVOS.HR

Mehanizam prethodnog postupka

2

- Decentralizirana primjena europskog prava (EP)
- Europski sud (ES) kao
- Nacionalni sudovi kao europski sudovi
- samo ES ima isključivu nadležnost neki pravni akt Unije proglasiti nevaljanim te ima zadnju riječ u interpretaciji europskog prava
- mehanizam prethodnog postupka iz čl. 267 (bivši čl. 234 UEZ) Ugovora o funkcioniranju Europske Unije (UFEU)
- Čl. 267/2 = **može** pokrenuti
- Čl. 267/3 = **mora** pokrenuti

Svrha prethodnog postupka

3

1. ES je ulogu prethodnog postupka opisao kao "...*temeljnu za osiguranje prava Zajednice uspostavljenog Ugovorom i ima za svrhu osigurati da se pravo u svim okolnostima primjenjuje na jednak način u svim državama članicama.*" (par. 2 presude u slučaju *Rheinmühlen*, C-146/73).
2. posredno (indirektno) **средство надзора** nad nacionalnim zakonodavstvom
3. **пomoć nacionalnim sucima** kada se nalaze u dvojbi oko tumačenja odnosno valjanosti neke norme europskog prava

4

- **Inicijativa** je isključivo u rukama nacionalnih sudaca
- učinkovitost ovog sustava se temelji na **zdravom dijalogu i izravnoj suradnji** između nacionalnih sudova i ES
- Preopterećenost suda
- Nerazumna duljina postupka
- Europski sud predmete uzima u rješavanje onim redoslijedom kako su oni prispjeli (čl. 55 Pravila postupka)
- neki slučajevi traže poseban tretman zbog specifičnih okolnosti
- uvođenje ubrzanog odnosno hitnog prethodnog postupka (PPU) kao tzv. *fast-track* postupaka.
- *S obzirom na brzinu, postoje tri vrste postupka: redoviti, ubrzani i hitni*

Cilj današnjeg izlaganja?

5

1. **istražiti razloge** za uvođenje ubrzanog i novog hitnog prethodnog postupka (PPU)
2. **ukazati na najvažnije razlike** između ova dva postupka međusobno ali i u odnosu na redoviti prethodni postupak
3. **ukazati na moguće probleme** koje bi primjena ubrzanog, a naročito novog PPU mogla stvoriti u dosadašnjem funkcioniranju ES

6

- čl. 105 Pravila postupka
- samo u slučajevima **iznimne hitnosti**, ovisno o okolnostima slučaja
- Sud donosi odluku o primjeni u formi **ubrzani postupak obrazloženog naloga** na prijedlog suca izvjestitelja (*Judge-Rapporteur*), a nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika (*Advocate General* - AG)
- primjenu može zatražiti nadležni domaći sud koji postupa u glavnoj stvari ili ES ex offo (novi!)

7

- Predsjednik Suda (ili predsjednik sudskog vijeća) **može odmah zakazati datum usmene rasprave**
- Stranke i ostali sudionici moraju biti obaviješteni o datumu saslušanja u isto vrijeme kada su obaviješteni o podnošenju zahtjeva za prethodni postupak
- Pisana očitovanja je moguće dostaviti u roku koji odredi predsjednik (ali ne kraće od 15 dana)
- Predsjednik može zatražiti da **pisana očitovanja budu koncentrirana na točno određena pitanja**
- Prije saslušanja, pisana očitovanja se dostavljaju svima koji su ovlašteni ista podnijeti
- **AG ne izrađuje formalno pisano mišljenje** već biva saslušan na raspravi.

8

- BIT: skraćivanje pojedinih stadija postupka bez njihova preskakanja tj. **skraćivanje rokova** unutar kojih je moguće izvršiti određene procesne radnje
- Ograničenja za ES i sudionike postupka
- Strogi uvjeti primjene
- Čl. 105 ne definira uvjete koje smatra hitnim
- ES vrlo restriktivno tumači ovu odredbu imajući u vidu da primjena ubrzanog postupka ima za posljedicu zaostajanje u svim ostalim predmetima
- Prevelika diskrecija ES?

Kada se (ne) primjenjuje ubrzani postupak?

9

1. ekonomski interesi stranaka i potencijalni gubici nisu dovoljno opravdanje
2. hitnost se mora odnositi na trenutne okolnosti
3. duljina kaznenog postupka pred nacionalnim sudom ne može sama po sebi biti razlog za primjenu
4. Ubrzani postupak nije niti alternativa privremenoj mjeri nacionalnog suda
5. Nije presudno niti to da je pred nacionalnim sudovima pendentan veći broj slučajeva čije rješavanje ovisi o ishodu prethodnog postupka
6. Niti veći broj stranaka u postupku nije dovoljan razlog
7. niti pitanje ocjene valjanosti nekog sekundarnog akta Unije ne mora nužno biti razlog za primjenu ubrzanog postupka

10

- ubrzani postupak je tako primjenjen **radi zaštite javnog zdravlja** i radi zaštite prava na **poštovanje obiteljskog života**
- prvi put primjenjen u slučaju **Jippes (C-189/01)**
- radilo se o zahtjevu za ocjenom valjanosti mjere Unije o zabrani cjepiva protiv zaraznih bolesti.
- Sud je uzeo u obzir brzinu kojom se bolest širi i velik broj životinja koje će biti eutanazirane
- U slučaju **Metock (C-27/08)**, prethodno pitanje se odnosilo na pravo trećih državljana na slobodno kretanje
- **čekajući odgovor Europskog suda, velik broj stranih državljana nalazi u pritvoru i time su lišeni svoga ljudskog prava na obiteljski život**

Ocjena učinkovitosti ubrzanog postupka?

11

- može se govoriti o relativno brzom postupanju
- npr. u 2008., prosječno vrijeme u ubrzanom postupku bilo **4,5 mjeseci**
- daljnja ubrzanja u okviru ovog postupka nisu moguća jer ima iste procesne stadije kao i redoviti postupak
- U praksi postoje određene okolnosti koje zahtijevaju još brže postupanje s predmetom!?

12

Hitni prethodni postupak

- **PPU** (*franc. procédure préliminaire d'urgence*)
- *Council Decision of 20 December 2007 amending the Protocol on the Statute of the Court of Justice, 2008/79/EC, Euratom, OJ L-24/42*
- od 1. ožujka 2008.

Ratio uvođenja?

13

- **Duljina postupka?**
- 1. sve države članice EU ujedno i članice Vijeća Europe i potpisnice Europske konvencije (čl. 6 – suđenje u razumnom roku)
- 2. mogućnost strankama da manipuliraju prigovorima kako bi dobili na vremenu
- 3. bilo nacionalno, bilo europsko pravo nameće vremenska ograničenja u kojem nacionalni sud mora riješiti određeni slučaj
- 4. dugotrajna odgađanja pravde nisu nimalo dobrodošla, a naročito ne u ovome, za pojedince vrlo osjetljivom području

14

- Područje slobode, sigurnosti i pravde je jedno od područja gdje je posljednjih godina doneseno mnoštvo zakonodavstva, a *te nove odredbe često puta zadiru u vrlo osjetljiva područja, stoga je u ovome području kao u niti jednom drugome vrlo važno da se pravo EU primjenjuje jedinstveno u svim državama članicama* (vidi; **Information for the press No 12/08, 3 March 2008**)
- Materija **glave V UEU (Lisabon)**
- Zaštita je pak efikasna samo ako je ona brza i učinkovita, stoga je bilo nužno razmotriti uvođenje nove vrste prethodnog postupka koja bi udovoljila ovim zahtjevima

15

- Debatu je otpočeo ES 2006.god.
- *Discussion Paper on the treatment of questions referred for a preliminary ruling concerning the area of freedom, security and justice* (13272/06)
- Polazišna točka ES je bio ubrzani postupak, uz nužne modifikacije s ciljem dodatnog ubrzanja postupka
- modifikacije podrazumijevaju **skraćivanje rokova, eliminaciju određenih stadija postupka, limitiranje broja sudionika u postupku** itd.
- Glavni problem je bio kako pomiriti potrebnu brzinu postupka s procesnim pravima svih sudionika prije svega država članica

16

Polje primjene PPU

- Isključivo za slučajeve iz područja slobode, sigurnosti i pravde (FSJ)
- nije moguće unaprijed dati konačnu listu slučajeva u kojim se PPU može primijeniti
- FSJ je područje koje je još uvijek u fazi evolucije
- temeljem **Upute ES** upućene nacionalnim sudovima i dosadašnje prakse suda, PPU je moguće primijeniti u:
 1. bračnim stvarima i pitanjima roditeljske skrbi (**Rinau, C-195/08**)
 2. ukoliko se osoba o čijim se pravima radi nalazi u pritvoru, a odgovor je nužan za ocjenu pravnog statusa takve osobe (**Esteban Goicoechea, C-296/08 PPU** i **Leymann i Pustarov, C-388/08 PPU**).
 3. kada određivanje nadležnosti suda, koja proizlazi temeljem prava Unije, ovisi o odgovoru na postavljeno pitanje (**Vidi t. 36 Upute**)...

17

- Postupak je uređen **čl. 23a Statuta ES** i **čl. 106 Pravila postupka ES**,
- Sud je sastavio i **Uputu za nacionalne sudove** o načinu postupanja sa zahtjevom za PPU (Ona je spojena s glavnim uputom u **SMJERNICE**)
- Sukladno Statutu, moguće je odrediti **pravila o rokovima** o činjenicama slučaja ili za podnošenje pisanih opservacija nego li to predviđa čl. 20 Statuta
- moguće je **izostaviti i mišljenje AG**
- U slučajevima ekstremne hitnosti, moguće je **izostaviti i pisanu fazu postupka ali**
- u tom slučaju ES može uzeti u obzir činjenicu da nije bilo pisane faze te održati prošireno saslušanje tako da usmena rasprava može biti nešto drugačija i trajati dulje nego li je to uobičajeno u redovitom postupku

18

- provodi se **na zahtjev nacionalnog suda**, a samo **iznimno ex officio** ukoliko ES smatra da bi trebalo provesti hitni postupak zbog naravi slučaja
- Za provođenje PPU je nadležno jedno od sudskih vijeća od 5 sudaca, određeno (imenovano) u tu svrhu na rok od 1 godine
- Odluku o primjeni PPU donosi vijeće temeljem izvješća suca izvjestitelja i nakon saslušanja AG
- ES odnosno njegovo vijeće ima slobodu pri odlučivanju o provođenju PPU.
- Ukoliko vijeće odluči da se neće primijeniti PPU, postupak se nastavlja prema redovitoj proceduri

19

- Rok za podnošenje pisanih očitovanja određuje samo vijeće **ovisno o stupnju hitnosti i složenosti predmeta**
- ne bi trebao biti kraći od **10 radnih dana**
- U odluci o primjeni PPU, vijeće može pobliže **odrediti pravna pitanja** na koje se traži pisano očitovanje
- može **odrediti i maksimalnu duljinu podneska**
- bitno se **pojednostavljaju pojedine faze postupka ali**
- se postavljaju i **stanovita ograničenja** kako za sam Europski sud tako i za sudionike u postupku, a naročito države članice
- Stoga se ovaj postupak treba koristiti **samo iznimno** kada je to uistinu nužno (hitno) da nacionalni sud čim prije dobije odgovor!

20

- Ukoliko je odluka vijeća pozitivna, predmet ide odmah u daljnju proceduru
- Primjerice u predmetu **Goicoechea (C-296/08 PPU)**, zahtjev je zaprimljen 3.07. 2008.
- vijeće donijelo odluku o provođenju PPU 7.07.
- konačna odluka je donesena 12.08.2008. godine.
- Time je postupak s prosječnih **16,8 mj.** u istoj godini, skraćen na svega nešto više od **1 mj.**

21

- Vijeće može odlučiti da zasjeda u sastavu od 3 suca
- Vijeće može zahtijevati da predmet bude dodijeljen vijeću sa više sudaca
- Presuda se prevodi na sve službene jezike Unije ali najprije na jezik suda koji je uputio zahtjev kako bi se čim prije mogla izvršiti dostava
- Ukoliko je odluka vijeća negativna, predmet ide u redovitu proceduru, a Sud o tome obavještava nacionalni sud koji je uputio zahtjev
- Sud posebno **ne obrazlaže** svoju takvu odluku premda bi obrazloženje suda moglo poslužiti kao dodatna uputa nacionalnim sudovima kada je zahtjev za PPU uistinu neophodan!!!

Sadržaj i forma zahtjeva za primjenom PPU

22

- opis **pravnog i činjeničnog stanja** koje zahtjeva hitnost u postupanju
- **rizike** koji bi nastali provođenjem redovitog prethodnog postupka
- Ukoliko je moguće, nacionalni sud može dati **prijedlog odgovora** na postavljeno pitanje (tzv. "green light" sustav)
- Zahtjev mora biti sačinjen **u obliku (formi) koja omogućava Tajništvu suda da brzo uoči** da taj zahtjev traži posebno postupanje
- u **odvojenom dokumentu ili u popratnom dopisu** uz zahtjev za prethodno pitanje

Razlike između PPU i redovitog prethodnog postupka

23

- Premda su pravila o PPU **lex specialis**, treba imati na umu činjenicu da je PPU samo podvrsta prethodnog postupka
- stoga nema sumnje da će Sud u odnosu na ono što nije različito uređeno, primjenjivati pravila o redovitom prethodnom postupku
- moguće je uočiti tri bitne razlike;
 1. s obzirom na sudionike postupka,
 2. interno postupanje suda
 3. način komunikacije između ES i nacionalnih sudova te ostalih sudionika u postupku

1. Razlike s obzirom na sudionike prethodnog postupka

24

REDOVITI POSTUPAK

- u redovitom postupku, prema Statutu ES (čl. 23) ovlaštenu su sudjelovati:
 1. **stranke** iz postupka pred nacionalnim sudom,
 2. **sve države članice**
 3. **Europska komisija** koji uvijek imaju pravo sudjelovanja u postupku te
 4. **Vijeće, Europski parlament i Europska središnja banka** ukoliko se postupak vodi povodom tumačenja ili ocjene valjanosti akta koji je donijela neka od tih institucija
- Subjekti nabrojeni u čl. 23 Statuta ovlaštenu su, ne i obvezni, sudjelovati u postupku.

PPU

- Sukladno čl. 106 Pravila postupka, u pisanoj fazi PPU i sudjeluju samo:
 1. **stranke** iz glavnog postupka,
 2. **matična država suda** koji je podnio zahtjev,
 3. **Europska komisija** te
 4. **Vijeće i Europski parlament** (samo ako je u pitanju mjera koju su oni donijeli).
- Svi oni mogu uložiti svoja pisana očitovanja **na jeziku službeni** i to u što kraćem vremenu koje odredi Europski sud.
- Ostali sudionici iz redovitog prethodnog postupka nemaju tu mogućnost ali su pozvani dati svoja usmena očitovanja.

2. Razlike s obzirom na interno postupanje

REDOVITI POSTUPAK

- zahtjev za prethodno pitanje se notificira subjektima iz čl. 23 Statuta u originalu ali i prijevodu

25

PPU

- svi zahtjevi za PPU se odmah dostavljaju vijeću od pet sudaca na odluku o primjeni PPU
- čim zaprimi zahtjev, Sud će o njemu, na radnom jeziku suda koji ga je uputio, obavijestiti...
- Sud ne čeka prijevod na sve službene jezike, kako je to uobičajeno u redovitom postupku!

3. Razlike s obzirom na načine komunikacije između Europskog suda i nacionalnih sudova

26

- mogućnosti komunikacije između sudionika postupka putem e-maila ili faks
- nacionalni sud koji podnosi zahtjev za PPU treba u svom zahtjevu mora navesti e-mail adresu i/ili broj faksa suda kao i adrese/brojeve faksa zastupnika stranaka.
- Kopija (primjerak) potpisanog zahtjeva za prethodni postupak, zajedno sa zahtjevom za PPU može biti inicijalno poslan na e-mail adresu suda ili putem faksa.
- Postupak može otpočeti nakon primitka potvrde o zaprimanju zahtjeva
- originale dokumenta svakako treba dostaviti Tajništvu suda što je prije moguće.

O odnosu ubrzanog postupka i PPU

27

- Premda su u ubrzanom postupku nametnuta određena vremenska ograničenja, glavni problem je u tome što ubrzan postupak ima iste procesne stadije kao i redoviti prethodni postupak
- ubrzanje određenih slučajeva ide na štetu svih ostalih predmeta pred Sudom
- nužna ne samo vremenska ograničenja već isto tako redukcije određenih procesnih stadija
- režim prevođenja na sve službene jezike Unije
- primjena ubrzanog postupka nije adekvatna za postupanje sa slučajevima iz područja FSJ, koji često put zahtijevaju hitno rješavanje

28

- Problem koji se nameće u odnosu na obje vrste postupka = prevelika diskrecija ES u ocjeni okolnosti koje opravdaju ubrzano odnosno hitno postupanje
- Pr. Rinau - što se može dobiti odnosno izgubiti u ime brzine, a što bi ipak moglo biti sačuvano da se primijenio ubrzani postupak?
- vrlo važno da Sud u konkretnom "hitnom" slučaju dobro procjeni koji će od ova dva postupka primijeniti!!!
- Imajući u vidu činjenicu da je PPU namijenjen isključivo za područje FSJ, malo je vjerojatno da će se Sud odlučiti za primjenu ubrzanog postupka za predmet iz toga područja!?

29

- Kritika da "*justice in haste may be justice denied*"
- sudac Alan Rosas tvrdi da eventualne pogreške koje je moguće uočiti u PPU presudama nisu posljedica brzine
- štoviše on tvrdi kako su njemu osobno kraći rokovi pomogli da bude maksimalno fokusiran na konkretni slučaj
- iz osobnog iskustva tvrdi kako su stranke i njihovi zastupnici kao i ostali sudionici bili vrlo dobro pripremljeni za usmenu raspravu.

30

Zahvaljujem Vam na pozornosti!

Erasmus+ PFO PRAVNI FAKULTET OSIJEK

Važnost izučavanja sudske prakse Europskog suda (pravde)

Pripremio: doc.dr.sc. Tunjica Petrašević

- Europski sud u Luxembourgju je svojom praksom pridonijeo razvoju prava EU.
- Analiza njegove prakse je postala **sastavnim dijelom pravničkog obrazovanja u Europi**.
- Kriteriji prema kojemu su odabrane presude koje ćemo analizirati na nastavi odražavaju njihovu relevantnost za razvoj prava EU...
- Iako ECJ ima više "grana" nadležnosti, od posebnog je značaja za razvoj prava Zajednice njegova nadležnost za odlučivanje o **prethodnim pitanjima (engl. preliminary ruling)!!!**

- Struktura i značaj odluka ES se uvelike razlikuju od strukture i značaja sudskih presuda u našem pravnom poretku
- Struktura presude naših sudova je: **UVOD + IZREKA + OBRAZLOŽENJE**.
- Pri tome uvod sadrži osnovne tehničke podatke o strankama, sudu, postupku...
- U izreci sud odlučuje o predmetu spora...
- Izreka presude je ta koja stvara pravo ali *isključivo inter partes*.
- Ostali dijelovi presude nisu izvor prava niti su relevantni izvan predmeta spora (konkretnog slučaja).
- **Suđenje** = *primjena apstraktne pravne norme na konkretan slučaj!*

- U praksi ES-a, pored izreke, vrlo su važna **obrazloženja presuda**, napisana nekada i na više od 20-tak stranica, a u sebi sadrže **pravne pretpostavke, sudsko shvaćanje prava** ali i **društvenog konteksta** (tekstualna metoda) te druge relevantne činjenice koje je sud smatrao važnim za donošenje odluke.
- **Sud definira određene stavove (NAČELA) upravo u obrazloženju!!!**
- Kasnije odluke temelji na tim pravnim shvaćanjima. Stoga je to i najzanimljiviji dio presude!!!
- Vrlo je bitno i **mišljenje NO**, koje je u "ugrađeno" u obrazloženje.
- Odluke ECJ se široko i javno komentiraju što im daje dodatni legitimitet.
- Transparentnost i široka dostupnost) opća prihvaćenost u društvu...

Motivacija i obrazloženje odluka ES-a

- U RH nije uobičajeno da sudovi, kada donose odluke, imaju za to određenu motivaciju, pored one koja proizlazi iz primjene norme na konkretan slučaj.
- Razlozi navedeni u obrazloženju presuda, ukazuju na to da su oni **isključivo pravno motivirani**...a odluka je takva kakva jest jer tako propisuje pravo.
- Funkcija obrazloženja je **da učini razvidnim vezu između norme i konkretnih činjenica**.
- Pitanje je uzimaju li sudovi u obzir određene društvene vrijednosti, društvene ciljeve i ciljeve pravnog poretka, a da možda to izričito ne naglase.

- U praksi ECJ je razvidna razlika između motivacije i obrazloženja. Postoje 2 glavna motiva:
 1. **zaštita subjektivnih prava** fizičkih i pravnih osoba na način da im se priznaju prava izravno iz prava Zajednice...
 2. **disciplinirati dč** i potaknuti ih na pravovremenu, ispravnu, potpunu i učinkovitu provedbu prava
- **Navedeni ciljevi teško da se mogu objasniti isključivo pravnim argumentima jer u sebi sadrže jasnu politiku jačanja pravnog poretka Zajednice (danas Unije!!!)**

- Odluke E-a motivirane su dakle određenim ciljevima!!!
- Sud ne odlučuje u vakuumu već ih donosi *svjestan ekonomskog i društvenog konteksta*
- **Ekonomski kontekst** je zapravo izvor i pozadina samog procesa europske integracije.
- **Stoga se gotovo u svakoj odluci može identificirati ekonomska pozadina čak i kada ECJ o tome izričito ne govori!!!**
- Tako odluka u Van Gend koja se bavi naizgled trivijalnim pitanjima carinjenja...
- ECJ se pita što bi se dogodilo s procesom integracije kada bi svaka država mogla svojevoljno odlučivati i kršiti obveze iz ugovora.
- S jedne strane, ECJ želi
 1. **naglasiti ozbiljnost preuzetih obveza,**
 2. a s druge strane **sprječiti negativne ekonomske posljedice.**
- ECJ dakle jako dobro pazi ne samo na pravne već i na ekonomske i društvene učinke svojih odluka te kako će one biti prihvaćene u državama članicama! (pr. Defrene)

The end!!!